

2025

Ergoterapi analyse og
vurdering av aktivitet

*Manual for analyse,
vurdering og
dokumentasjon av
aktivitetsutførelse*

3. utgave

Brian Ellingham
Lene Fogtmann Jespersen
Ellen Gjertsen Clark

Forord

Ergoterapi analyse og vurdering av aktivitet (EVA) er et verktøy som brukes av ergoterapeuter og ergoterapistudenter i terapeutisk bruk av aktivitet.

EVA består av et utvalg av skjemaer som analyserer ulike deler av samspillet mellom menneske-aktivitet-omgivelse (MAO). Denne manualen omhandler bruken av et utvalg av skjemaer for analyse av ferdigheter i aktivitetsutførelse. En anvendbarhetsstudie viste at bruk av disse EVA-skjemaene i vurdering av personers aktivitetsutførelse bidro til enhetlig begrepsbruk og strukturert rapportering (Aagaard & Langdal, 2019; Clark et al., 2014).

Manualen er utviklet for ergoterapeuter og ergoterapistudenter til bruk ved analyse, vurdering og dokumentasjon av aktivitetsutførelse og erstatter tidligere utgaver (2023). EVA anvendes av ergoterapistudenter og autoriserte ergoterapeuter uten krav om sertifisering. Forfatterne anbefaler deltakelse i kurs og opplæring for faglig kvalitetssikring. Se «EVA-bloggen» for nærmere informasjon (<https://eva933.wordpress.com>). Ved anvendelse av EVA-skjemaer som grunnlag for kartlegging, vurdering og dokumentasjon av aktivitetsutførelse forutsettes bruk i henhold til denne manualen.

I denne reviderte utgaven av manualen innføres et nytt graderingssystem. Graderingssystemet ble oppdatert i forbindelse med utviklingen av det nye EVA skjemaet for analyse og vurdering av de fysiske omgivelsenes påvirkning på aktivitetsutførelse (Jespersen et al., 2025; Thørrisen et al., 2025)

Forfatterne takker gode kolleger som har bidratt og fortsetter å bidra til utviklingen av EVA-systemet gjennom nyttige innspill og deltakelse i workshops og utviklingsprosjekter.

Oslo, August 2025

Brian Ellingham

Ellen Gjertsen Clark

Lene Fogtmann Jespersen

Innhold

Kapittel 1. Ergoterapi analyse og vurdering av aktivitet (EVA)	4
1.1. EVA innhold og anvendelse	5
1.2 EVAs oppbygging og innhold	6
1.3 Aktivitetsanalyse i kartlegging og intervensjon	7
1.3.1 Aktivitetsform og aktivitetsutførelse	8
1.3.2 Analyse av aktivitetsform	8
1.3.3 Vurdering av aktivitetsutførelse	8
1.3.4 Aktivitetsanalyse i terapeutisk bruk av aktivitet (TBA)	9
Kapittel 2. Vurdering av ferdigheter i aktivitetsutførelse	12
2.1 Skjema for Analyse av trinn og utførelsesferdigheter i en aktivitet (trinnanalyseskjema)	14
2.1.1 Utfylling av trinnanalyseskjema - Analyse av trinn og utførelsesferdigheter	16
2.1.2 Eksempel på analyse av aktivitetsform og planlegging av terapeutisk bruk av aktivitet	18
2.1.3 Analyse av aktivitetsform: grunnlag for observasjon og vurdering av aktivitetsutførelse..	20
2.2 Skjemaene for analyse av utførelsesferdigheter anvendt i en aktivitet	20
2.2.1 Utfylling av skjemaer ved vurdering av utførelsesferdigheter	22
2.2.2 Skjema for analyse av motoriske ferdigheter	25
2.2.3 Skjema for analyse av prosessferdigheter	28
2.2.4 Skjema for analyse av kommunikasjons- og interaksjonsferdigheter	31
Kapittel 3. Dokumentasjon	35
3.1 Dokumentasjon av aktivitetsutførelse ved bruk av EVA	36
3.1.1 EVA-mal for dokumentasjon av aktivitetsutførelse	36
Kilder:.....	40
Vedlegg 1: Eksempel på utfylte trinnanalyse skjema	43
Vedlegg 2: Hjelpkort	44

Kapittel 1. Ergoterapi analyse og vurdering av aktivitet (EVA)

Ergoterapeuter arbeider primært med enkeltpersoner, men også med grupper og organisasjoner for å engasjere mennesker i aktiviteter som fremmer:

- fysisk, mental og sosial utvikling
- mestring av hverdagen
- samfunnsdeltakelse
- livskvalitet
- helse

Når deltakelse i aktiviteter begrenses eller utfordres av for eksempel sykdom eller skader, fysiske omgivelser eller sosiale faktorer kan dette ha negative konsekvenser for en persons livskvalitet og helse. Form og innhold i aktivitetsdeltakelse kan både styrke og svekke helse og livskvalitet (Fisher & Marterella, 2019; Kielhofner, 2008; Pierce, 2003; Taylor, 2017). Det er viktig at ergoterapeuter har en forståelse av hvordan aktivitetsdeltakelse påvirker en persons helse.

Sentralt i ergoterapi er «terapeutisk bruk av aktivitet» (også omtalt som «metodisk» eller «systematisk» bruk av aktivitet) i behandling og helsefremmende arbeid (Andersson, 2009; Hagedorn, 2000; Hersch et al., 2005; Latham, 2008; Moyers, 2005). Dette innebærer å fremme personens aktivitetsdeltakelse (*occupational participation*) og aktivitetsutførelse (*occupational performance*) ved å:

- kartlegge og vurdere personens deltakelse i og utførelse av aktivitet
- tilpasse aktivitetsformer (*occupational forms*)
- tilpasse fysiske og sosiale omgivelser
- engasjere personer i relevante, hensiktsmessige og meningsfulle aktiviteter
- tilpasse rutiner og aktivitetsmønstre

Terapeutisk bruk av aktivitet forutsetter at ergoterapeuten analyserer og vurderer aktiviteter og identifiserer faktorer som påvirker personens aktivitetsutførelse.

Dette omfatter:

- personens aktivitetsmønstre i hverdagen
- motivasjon
- fysiske og mentale forutsetninger
- fysiske, sosiale og kulturelle rammefaktorer
- handlingssekvenser og utførelsesferdigheter i gjennomføring av den enkelte aktivitet

AKTIVITETSANALYSE

... prosessen som tydeliggjør krav til utførelse av en aktivitet som helhet, for så å bryte aktiviteten ned og identifisere dennes bestanddeler (Moyers, 2005)

Aktivitetsanalyse er grunnlaget for tilrettelegging av aktiviteter for å fremme aktivitetsdeltakelse (Fawcett, 2007; Kuhaneck et al., 2010; Nelson & Chapman, 2015; Schell et al., 2019; Thomas, 2012)

1.1. EVA innhold og anvendelse

Ergoterapi analyse og vurdering av aktivitet (EVA) ble utviklet ved ergoterapeututdanningen, OsloMet. EVA anvendes ved flere universiteter og høyskoler som et verktøy i ferdighetstrening, studentoppgaver, praksisstudier og/eller eksamen.

I et klinisk anvendbarhetsstudie ble EVA-skjemaene for analyse av utførelsesferdigheter prøvd ut i ulike ergoterapifagmiljøer som inkluderte spesialisthelsetjenesten, både somatisk og psykisk helse, samt primærlinjetjenesten (Clark et al., 2014). Studiet viste at bruken av EVA-skjemaer for vurdering av utførelsesferdigheter i aktivitetsutførelse bidro til å tydeliggjøre ergoterapeuters aktivitetsperspektiv, styrke felles fagterminologi og strukturere observasjon og dokumentasjon. Det kom også frem at bruk av EVA fremmet formidling av aktivitetsperspektivet ovenfor samarbeidspartnere og brukere, og var et bidrag til økt etterspørsel av ergoterapi.

Figur 1. MAO-modellen

EVA består av et utvalg av skjemaer som analyserer ulike deler av samspillet mellom menneske-aktivitet-omgivelse (MAO) (figur 1), som på engelsk omtales som person-environment-occupation (PEO) (Reed & Sanderson, 1999; Townsend & Polatajko, 2007). MAO-modellen illustrerer den grunnleggende ergoterapeutiske forståelsen av at aktivitetsutførelse er samspillet mellom mennesket, omgivelsene og aktivitetens form. EVAs ulike skjemaer kan benyttes i flere kombinasjoner ut fra analysens

formål (figur 2). Skjemaer kan anvendes sammen for å gi en helhetlig oversikt over handlinger i en aktivitet og de personlige og kontekstuelle faktorene som påvirker aktiviteten.

I terapeutisk bruk av aktivitet brukes EVA-skjemaer for å analysere aktivitetsformer (*occupational forms*) og vurdere kvaliteten på aktivitetsutførelse (*occupational performance*). Aktivitetsformer er forestillinger om trinn, handlingssekvenser, komponenter og krav til gjennomføring av aktiviteter, en slags oppskrift eller mal. Analyse av en aktivitetsform gir et utgangspunkt for vurdering av aktivitetsutførelse ved observasjon av personer som utfører aktiviteten. Analyse av aktivitetsformer gir også grunnlag for tilrettelegging av aktiviteter (aktivitetssyntese - *occupational synthesis*) (Nelson & Chapman, 2015).

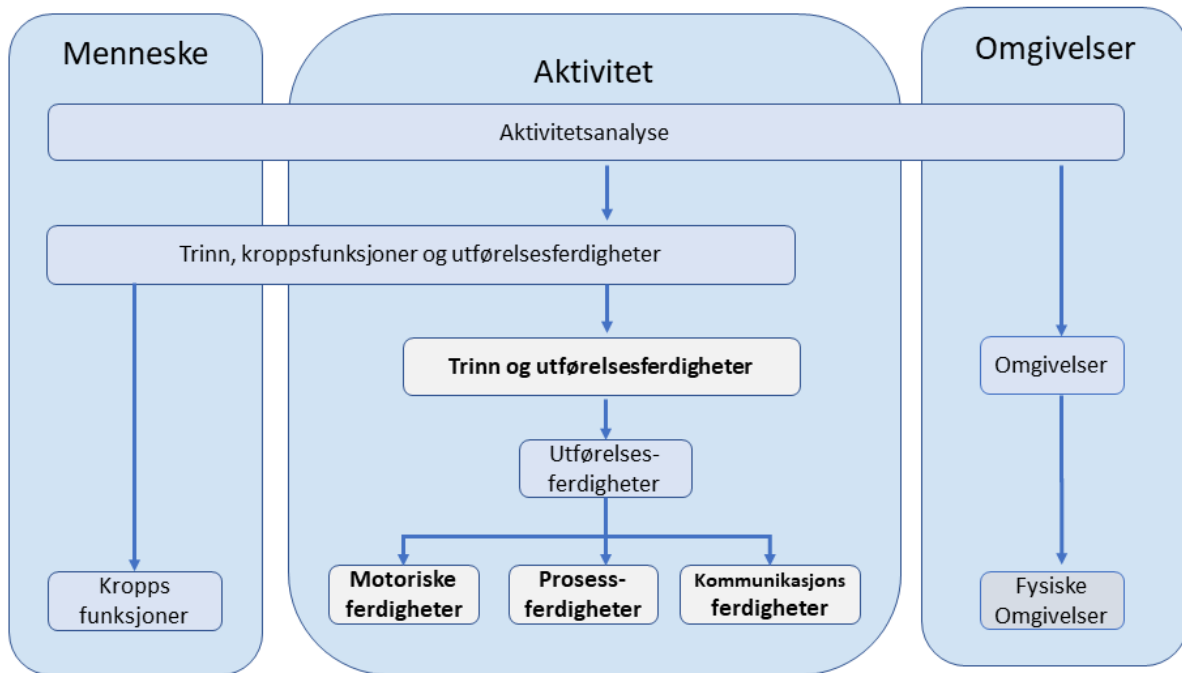
AKTIVITETSSYNTESE

... prosessen hvor aktiviteter eller omgivelser tilpasses for å oppnå et bedre samsvar mellom personens målsettinger og kapasitet med konteksten hvor aktiviteten utføres (Moyers, 2005; Nelson, 1995; Nelson & Jepsen-Thomas, 2003)

... å sette sammen ulike komponenter til en sammenhengende aktivitetsform som er optimal i forhold til personens forutsetninger. Dette styrker personens opplevelse av mening og hensikt som fører til engasjement i aktivitetsutførelse og fremmer terapeutiske mål (Nelson & Chapman, 2015; Nelson & Jepsen-Thomas, 2003)

1.2 EVAs oppbygging og innhold

EVA som et system består i dag av analyseskjemaer tilsvarende områdene som illustreres i figur 2. Det gjenstår å utvikle spesifikke analyseskjemaer for blant annet sosiokulturelle og temporale omgivelser, og for eksempel personens motivasjon, roller og vaner (Fisher & Marterella, 2019; Pierce, 2003; Taylor, 2017).

Figur 2. EVA-systemet: oppbygging, innhold og utvalgte skjemaer (uthevet)

EVA-systemet består av flere skjemaer som analyserer ulike faktorer i samspillet mellom menneske-aktivitet-omgivelse (MAO). Figur 2 viser oppbygging, innhold og relasjoner mellom de ulike delene av systemet. Analyser foretas av ulike grunner, for eksempel i utredning eller intervensjon rettet mot en persons forutsetninger til å utføre hverdagsaktiviteter. I slike situasjoner trenger ergoterapeuten innsikt i personens muligheter til å møte hverdagsaktivitetenes krav innenfor aktuelle fysiske og sosiale rammer. Andre ganger er det aktuelt med en *aktivitetsanalyse* for et avgrenset formål. I vurdering av en persons utførelse av enkelte aktiviteter kan man for eksempel begrense analysen til trinn og utførelsesferdigheter (under «aktivitet»), motoriske ferdigheter (under «aktivitet») og kroppsfunksjoner (under «menneske») eller hvordan de fysiske omgivelsene påvirker utførelsen (under «omgivelser»). Skjemaene som denne manualen omhandler er markert i figur 2. EVA-skjemaer velges og kombineres ut fra analysens hensikt.

Øverst i EVA-systemet (figur 2) vises det til et overordnet «aktivitetsanalyseskjema» med analyse av hovedelementene av MAO-samspillet. Dette skjemaet brukes alene eller i kombinasjon med andre skjemaer som benyttes til dypere analyse av utvalgte områder, for eksempel kroppsfunksjoner (se under «menneske») og prosessferdigheter (se under «aktivitet»).

Lenger ned i figuren vises det til flere utdypende analyseskjemaer for enkelte avgrensede områder i MAO-systemet. En vesentlig del av dette er analyse av aktivitetens handlingssekvenser og trinn (se trinn og utførelsesferdigheter under «aktivitet»). Dette kan være utgangspunktet for en detaljert analyse av spesifiserte områder. Fokuset for de spesifiserte analysene kan for eksempel være analyse av prosess- og motoriske ferdigheter (se under «aktivitet»). Vær oppmerksom på at kvaliteten på aktivitetsutførelse som analyseres er påvirket av blant annet kroppsfunksjoner (se under «menneske») og fysiske omgivelser (se under «omgivelser»).

Videre referanser til «EVA» i denne manualen omhandler bruk av følgende utvalgte analyseskjemaer; trinnanalyse, analyse av motoriske, prosess- og kommunikasjon og interaksjonsferdigheter – disse er fremhevet i figur 2.

EVA benyttes av ergoterapeuter i ulike fagområder med forskjellige brukergrupper som et kartleggingsverktøy. EVA anvendes av ergoterapistudenter og autoriserte ergoterapeuter uten krav om sertifisering. Forfatterne anbefaler deltakelse i kurs og opplæring for faglig kvalitetssikring. Se «EVA-bloggen» for nærmere informasjon (<https://eva933.wordpress.com>). Der ergoterapeuten angir å ha benyttet EVA som grunnlag for kartlegging, vurdering og dokumentasjon forutsetter det bruk i henhold til denne manualen.

1.3 Aktivitetsanalyse i kartlegging og intervensjon

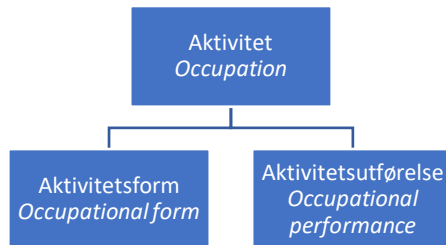
Fisher (2019) omtaler tre kontinuum i ergoterapi tenkning og utøvelse. I den ideelle fagutøvelsen er det sterke innslag av alle de tre kontinuum:

- Aktivitetssentrert (*occupation-centered*) er ergoterapeuters profesjonelle perspektiv – tankesett rundt personer og deres aktivitet. Ergoterapeuters fagspesifikke perspektiv hvor aktivitet settes i sentrum for profesjonell resonnering
- Aktivitetsbasert (*occupation-based*) viser til ergoterapeuters primære metode som innebærer å engasjere personer i reelle aktiviteter
- Aktivitetsfokuset (*occupation-focused*) viser til ergoterapeutens nærmeste fokus i kartlegging eller intervensjon og retter seg mot kvaliteten av personens aktivitetsutførelse

I det daglige arbeidet som ergoterapeut kan flere faktorer påvirke mulighetene for å oppnå den ideelle fagutøvelsen. Bruk av de utvalgte EVA-analyseskjemaer som omtales i denne manualen kan bidra til å synliggjøre og dokumentere ergoterapeuters aktivitetssentrerte perspektiv. Dette vises gjennom aktivitetsbaserte metoder og aktivitetsfokuset kartlegging og intervensjon.

1.3.1 Aktivitetsform og aktivitetsutførelse

I EVA forholder man seg til to typer aktivitetsanalyse, analyse av aktivitetsform (*occupational form*) og analyse av aktivitetsutførelse (*occupational performance*). Konseptene aktivitetsform og

Figur 3 Aktivitet, form og utførelse

aktivitetsutførelse ble introdusert av David Nelson i American Journal of Occupational Therapy og senere omtales i Model of Human Occupation (Bonsaksen & Ellingham, 2017; Kielhofner, 1995; Kielhofner & Forsyth, 2008; Nelson, 1995; Nelson & Jepsen-Thomas, 2003). Nelson argumenterer for at ergoterapeuter tenker på aktivitet på to måter samtidig: *aktivitetsform* er en forestilling om hvordan aktiviteter normalt utføres, og *aktivitetsutførelsen* er hvordan den enkelte gjennomfører

aktivitetene. Både aktivitetsform og aktivitetsutførelse er avhengig av konteksten der aktiviteten utføres. Enkelte EVA-skjemaer kan brukes ved analyse av både aktivitetsform og analyse av aktivitetsutførelse. Ved å benytte ett og samme skjema med tilhørende terminologi til begge formål, fungerer analyse av form som en mal for vurdering av utførelse.

1.3.2 Analyse av aktivitetsform

Aktivitetsform er felles oppfattelse av hvordan en aktivitet typisk foregår i en bestemt kultur (Aagaard & Langdal, 2019; Nelson & Jepsen-Thomas, 2003). Aktivitetsformer defineres og påvirkes av rammefaktorer i de fysiske og sosiale omgivelser som stiller ulike krav for utførelsen av aktiviteten. Samtidig kan det være en bevisst eller ubevisst konsensus blant aktuelle aktører om fremgangsmåten for aktivitetsutførelse. Når en person utfører en aktivitet kan man si at han *gjennomfører en aktivitetsform* (Bonsaksen & Ellingham, 2017; Kielhofner, 2008; Nelson & Jepsen-Thomas, 2003). Aktivitetsutførelse vurderes med referanse til gjeldende aktivitetsform. Eksempelvis kan matlaging som gjennomføres på en ergoterapiavdeling stille helt andre krav om samme aktivitet gjennomføres i personens eget kjøkken. Det kan være at en person mestrer gjennomføring av aktiviteten i en setting (for eksempel på sykehus), men ikke en annen (for eksempel hjemme) – eller motsatt. Aktivitetsformer varierer i ulike kontekster og ergoterapeuten må ta dette i betraktning under sin kliniske resonnering.

KLINISK RESONNERING

... tankeprosessene som ligger bak de handlingene profesjonelle helsearbeidere utfører i sitt arbeid med mennesker (Bonsaksen & Ellingham, 2017)

Analyse av aktivitetsform har ulike formål:

- Å klargjøre aktuelle handlingssekvenser og trinn som forventes i gjennomføring av aktiviteten
- Å identifisere hvilke krav en aktivitet og de enkelte trinn stiller når aktiviteten skal brukes som grunnlag for kartlegging, vurdering og intervensjon
- Å velge eller tilpasse en aktivitet for å fremme mestring, aktivitetsdeltakelse og livskvalitet
- Å velge eller tilpasse aktiviteter i forbindelse med forebyggende eller helsefremmende tiltak

1.3.3 Vurdering av aktivitetsutførelse

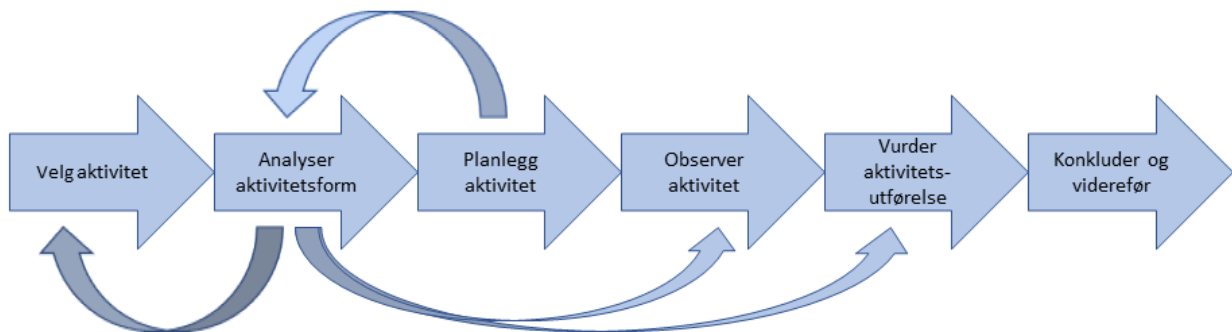
Aktivitetsutførelse kan forstås som gjennomføring av en aktivitetsform (Bonsaksen & Ellingham, 2017; Kielhofner, 2008; Nelson & Jepsen-Thomas, 2003). Vurdering av aktivitetsutførelse baseres på

observasjon av en person som gjennomfører aktiviteten. Observasjoner kan vurderes opp mot en «mal» som beskrevet i analyse av aktivitetsformen. Dette gjøres for å identifisere avvik fra forventet gjennomføring i en aktuell kontekst. Andre ganger vil ergoterapeuten identifisere avvik fra en persons tidligere måte å utføre aktiviteten på. Vurdering av aktivitetsutførelse har ulike formål:

- Å kartlegge og vurdere personens ferdigheter og fungering i daglige aktiviteter
- Å kartlegge og vurdere kvaliteten på ferdigheter observert under aktivitetsutførelse
- Å vurdere enkelte trinn eller handlingssekvenser og deres innvirkning på gjennomføring av aktiviteten
- Å tilpasse aktiviteten (aktivitetsform) i forhold til personens kapasitet, behov og forutsetninger
- Å justere og evaluere intervensjonen

1.3.4 Aktivitetsanalyse i terapeutisk bruk av aktivitet (TBA)

I denne manualen knyttes bruk av EVA til følgende modell for terapeutisk bruk av aktivitet (figur 4). Terapeutisk bruk av aktivitet (TBA) er å engasjere personer i aktiviteter for terapeutiske formål (Andersson, 2009; Hagedorn, 2000; Hersch et al., 2005; Latham, 2008; Moyers, 2005). Aktivitetsanalyse gir grunnlag for klinisk resonnering som underbygger terapeutisk bruk av aktivitet (Bonsaksen & Ellingham, 2017). Det er imidlertid store variasjoner i hvorvidt ergoterapeuter gjør bruk av systematisk aktivitetsanalyse og hvordan dette formidles.

Figur 4 Terapeutisk bruk av aktivitet (TBA)

Velg aktivitet – ledd 1

Personens mål, erfaring og motivasjon påvirker hensikt og valg av aktivitet og har konsekvenser for dennes engasjement og aktivitetsutførelse (Pierce, 2003; Taylor, 2017; Townsend & Polatajko, 2007). Valg av aktivitet foregår fortrinnsvis i samarbeid mellom ergoterapeut og personen, eventuelt pårørende og andre aktører. Her er det viktig å identifisere utfordringer i persons hverdagsaktiviteter gjennom for eksempel aktivitetsintervju, gjerne i kombinasjon med kartleggingsverktøy.

Kartleggingsverktøy knyttet til ergoterapimodeller som Model of Human Occupation (MOHO) (Taylor, 2017) og Canadian Model of Occupational Performance and Engagement (CMOP-E) (Townsend & Polatajko, 2007) kan anvendes for å identifisere aktuelle aktiviteter som både mål for intervensjon og som

AKTIVITETSINTERVJU

Occupation focused interview

Uformelle eller semistrukturerte aktivitetsfokuserede intervju for å samle informasjon om hvilke aktiviteter som er viktige for personen og hvilke av disse som skal prioriteres i ergoterapi (Fisher & Marterella, 2019)

middel i terapeutisk bruk av aktivitet. Aktuelle verktøy kan være Kartlegging av dine aktiviteter (KDA, *Occupational Questionnaire*) (Bonsaksen et al., 2015; Ergoterapeutene; Kramer et al., 2017), Canadian Occupational Performance Measure (COPM) (Ergoterapeutene; Townsend & Polatajko, 2007) og ADL taksonomien (Ergoterapeutene; Vik et al., 2018)

Aktiviteter velges i henhold til hensikt, som for eksempel:

- å kartlegge og vurdere en persons utførelse av bestemte aktiviteter de opplever som utfordrende eller ønsker å mestre
- å kartlegge og vurdere kvaliteten av utførelsesferdigheter og kroppsfunksjoner
- å fremme mestring av bestemte aktiviteter

Analyser aktivitetsform – ledd 2

Den valgte aktiviteten analyseres for å klargjøre rammefaktorer, fremgangsmåter og hvilke utførelsesferdigheter og kroppsfunksjoner som kreves for å gjennomføre aktiviteten. EVA «trinnanalyse» kan brukes for å analysere aktivitetsform i kombinasjon med skjemaene for analyse av utførelsesferdigheter. Analyse av aktivitetsform kan baseres på observasjon av personer som utfører aktiviteten, egen utprøving av aktiviteten, personers beskrivelser av aktiviteten under aktivitetsintervju eller med utgangspunkt i brukerveiledninger, oppskrifter m.m.

AKTIVITETSFORM

Occupational form ... en forestilling av hvordan en aktivitet gjennomføres og forventinger til hvilke krav som stilles til ulike ferdigheter og funksjoner

Analysen av aktivitetsform gir et grunnlag for videre planlegging og tilrettelegging av aktivitets-situasjonen som skal brukes i kartlegging eller intervensjon. I noen tilfeller kan analysen av aktivitetsform avdekke at aktiviteten i for liten grad stiller krav til utførelsesferdigheter og eventuelle kroppsfunksjoner man ønsker å fokusere på. Analysen kan også avdekke om aktiviteten blir for utfordrende eller risikofyllt på grunn av for høye krav i forhold til personens forutsetninger. I begge tilfeller kan man enten gå tilbake til første ledd i modellen og velge en annen aktivitet og/eller tilpasse aktivitetsformen for å endre kravene til ferdigheter og eventuelle kroppsfunksjoner.

RISIKOVURDERING

Ergoterapeuter har et profesjonelt, juridisk og etisk ansvar for å ivareta personens autonomi og fysiske, psykiske og sosiale sikkerhet og verdighet (Fisher & Marterella, 2019)

Planlegg aktivitet – ledd 3

Aktiviteten planlegges med referanse til analysen av aktivitetsform. Rammefaktorer og handlingene som inngår i enkelte trinn kan justeres i henhold til fysisk og sosial kontekst, tilgjengelige ressurser, personens forutsetninger, risikovurdering og terapeutisk hensikt. I tilfeller hvor aktivitetsformen endres betydelig anses formen som ny og bør derfor analyseres. Det vil si gå tilbake til ledd 2, for å vurdere hvordan endringen påvirker for eksempel krav til kroppsfunksjoner og ferdigheter. Observer aktivitet – ledd 4

AKTIVITETSUTFØRELSE

... en persons observerbare utførelse av en oppgave – en kjede av målrettede handlinger (Aagaard & Langdal, 2019; Fisher & Marterella, 2019; Nelson & Jepsen-Thomas, 2003)

Ergoterapeuten observerer personen som gjennomfører aktiviteten – det vil si selve aktivitetsutførelsen. Det er viktig at observasjoner er så objektive som mulig uten tolkning av det man ser, da dette kan påvirke kvaliteten av vurderingen. Som observatør vil man være spesielt oppmerksom på trinn og handlinger som analysen av aktivitetsform har identifisert som sentrale for en trygg og tilfredsstillende gjennomføring.

Vurder aktivitetsutførelse – ledd 5

Observasjoner oppsummeres og systematiseres. Det er viktig å beskrive det man har observert for så å vurdere personens aktivitetsutførelse. Gjennom analyse kan man identifisere ressurser og utfordringer knyttet til enkelte handlinger, utførelsesferdighetene og eventuelle kroppsfunksjoner. Analysen av aktivitetsformen (ledd 2) kan brukes som et utgangspunkt for å vurdere kvaliteten på aktivitetsutførelsen.

Konklusjon og videreføring – ledd 6

Når et kartleggingsverktøy som AMPS, (Assessment of Motor and Process Skills), OTIPM (Occupational Therapy Intervention Process Model) eller EVA benyttes i vurdering av aktivitetsutførelse skal verktøyets terminologi anvendes i dokumentasjon. Hovedpoengene fra vurderingen systematiseres og inngår i ergoterapeutens konklusjon om personens evne til å utføre aktiviteten på en selvstendig, effektiv og trygg måte. Både ressurser og utfordringer identifiseres sammen med kjennskap eller hypoteser om bakenforliggende årsaker. Vurderingen brukes i planlegging av videre ergoterapi, oppfølging med tverrfaglig team og/eller anbefalinger for videre utredning og tiltak hos andre instanser.

DOKUMENTASJONSPLIKT

... i Lov om Helsepersonell er ergoterapeuter forpliktet til å dokumentere all pasientkontakt og henvise til metoder og midler som anvendes (Eilertsen, 2015)

Kapittel 2. Vurdering av ferdigheter i aktivitetsutførelse

Dette kapitlet omhandler de fire utvalgte EVA-skjemaene som brukes i kartlegging og vurdering av kvaliteten av utførelsesferdigheter (*performance skills*) en person anvender i utførelse av aktivitet (se figur 2, s.7):

- **Trinnanalyseskjema:** beskrivelse av handlingssekvenser i gjennomføring av aktiviteter og analyse av aktuelle utførelsesferdigheter i ulike trinn
- **Skjema for motoriske ferdigheter:** analyse og vurdering av observerbare bevegelser og bruk av kroppen i aktiviteter
  - Utførelsesferdigheter som er uttrykk for små observerbare handlinger knyttet til samspillet med og forflytning av oppgaverelaterte gjenstander eller seg selv i sammenheng med utførelse av en aktivitet (Hansbø et al., 2020)
- **Skjema for prosessferdigheter:** analyse og vurdering av observerbare handlinger som strukturerer og styrer fremdrift og gjennomføring av aktiviteter
  - Utførelsesferdigheter som er uttrykk for små observerbare handlinger knyttet til: å velge, forholde seg til og bruke oppgaverelaterte gjenstander, gjennomføring av enkelthandlinger og trinn, samt tilpassing av utførelsen for å hindre at problemer i aktivitetsutførelsen oppstår eller gjentas, alt i sammenheng med utførelsen av en aktivitet (Hansbø et al., 2020)
- **Skjema for kommunikasjon – og interaksjonsferdigheter:** analyse og vurdering av observerbare handlinger som påvirker samarbeid og relasjoner i gjennomføring av aktiviteter
  - Utførelsesferdigheter som er uttrykk for små observerbare handlinger rettet mot andre og/eller gjenstander eller prosesser, hvor personen selv og andre har en felles interesse (Bonsaksen & Ellingham, 2012)

Erfaringer fra anvendbarhetsstudiet viser at skjemaene kan anvendes i analyse og vurdering av et bredt spekter av aktiviteter uavhengig av kontekst, diagnoser eller brukergrupper. Bruken av EVA bidrar til å fremheve ergoterapeuters aktivitetsperspektiv og kjernekompetanse (Clark et al., 2014; Jespersen et al., 2014).

Skjemaene kan anvendes både til analyse av aktivitetsformer og vurdering av aktivitetsutførelse. I dette kapitlet brukes «trinnanalyseskjema» til analyse av aktivitetsform som er utgangspunkt for vurdering, mens skjemaene for analyse av utførelsesferdighetene benyttes til vurdering av selve aktivitetsutførelsen. I omtalen av de fire skjemaene og hvordan de brukes vises det til modellen for terapeutisk bruk av aktivitet (TBA) omtalt tidligere (se 1.3.4, figur 4) og følgende eksempel om «Fru Hansen» med kartlegging og vurdering av hennes utførelse av en aktuell hverdagsaktivitet.

Fru Hansen blir lagt inn på sitt lokalsykehus etter akutt funksjonssvikt og rapportert fall i eget hjem. Hun bor alene i en 3-roms leilighet i 2. etasje i en eldre bygård uten heis. Dagen etter

innleggelse blir hun henvist til ergoterapeut for kartlegging av hvordan hun utfører sine daglige aktiviteter i lys av det aktuelle.

Ergoterapeuten gjennomfører et aktivitetsintervju med Fru Hansen med fokus på hennes daglige rutiner og aktiviteter samt boforhold. Det kommer frem at hun før innleggelsen har klart seg uten hjelp fra det offentlige, men har en privat vaskehjelp og tre barn og fire barnebarn som bistår med sengeskift o.l., og ofte kommer på besøk.

Fru Hansen bruker rullator til daglig og benytter uterullator når hun handler i nærbutikken eller går til eldresenteret der hun er med i strikkegruppe en gang i uken. Hun forteller at hun har en god venninne i nærheten som hun ser jevnlig. Uterullator oppbevares i oppgangen nede, hun går i trapp med gelender på begge sider og har en inne-rullator i leiligheten. Tidligere har hun klart å bære varene opp da hun handler jevnlig i små mengder. På badet har hun en dusjkrakk som benyttes ved vask, dusj og under påkledning. Hun har installert trygghetsalarm. Hun forteller at hun regelmessig går til fotpleier på eldresenteret.

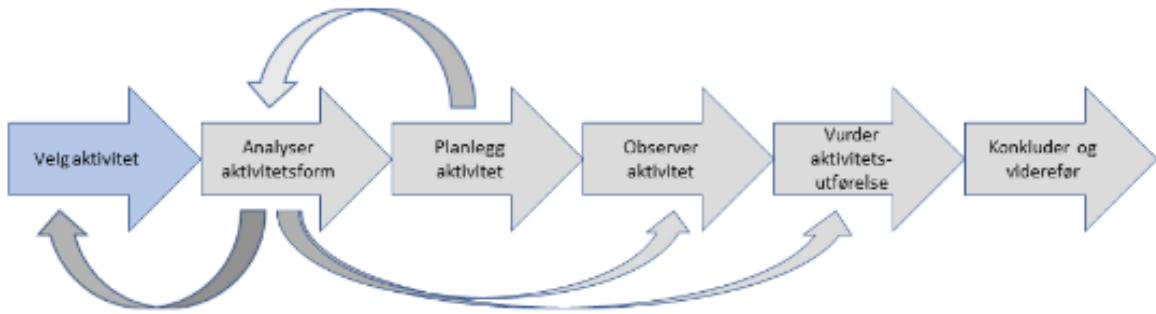
Gjennom aktivitetsintervjuet har ergoterapeuten dannet seg en oversikt over Fru Hansens hverdag før innleggelsen. Ergoterapeuten har fått et inntrykk av hvilke aktiviteter som er viktige for Fru Hansen å kunne mestre og hvilke aktivitetsutfordringer hun opplever.

Under aktivitetsintervjuet kommer det frem tre aktiviteter som Fru Hansen er opptatt av å kunne utføre selvstendig. Hun trekker frem å vaske og kle seg selv, inklusive dusj, slik at hun kan styre dagen selv. Hun er glad i å bake, lage mat og servere familien, og ønsker å fortsette med dette samt å gå i butikken for å plukke ut råvarene selv.

På bakgrunn av det som kom frem i samtalen ble ergoterapeuten og Fru Hansen enig om at han skulle bli med i morgenstell neste dag for å observere hennes utførelse og bistå ved behov.

I eksemplet har ergoterapeuten og Fru Hansen blitt enige om en aktivitet som er viktig for henne å mestre. Aktiviteten er kjent og relevant for Fru Hansens hverdag og inngår i hennes daglige rutiner. Siden hun ønsker å opprettholde sin selvstendighet i denne aktiviteten avtaler de en observasjon av aktivitetsutførelse som en del av kartleggingen for å identifisere ressurser og eventuelle utfordringer.

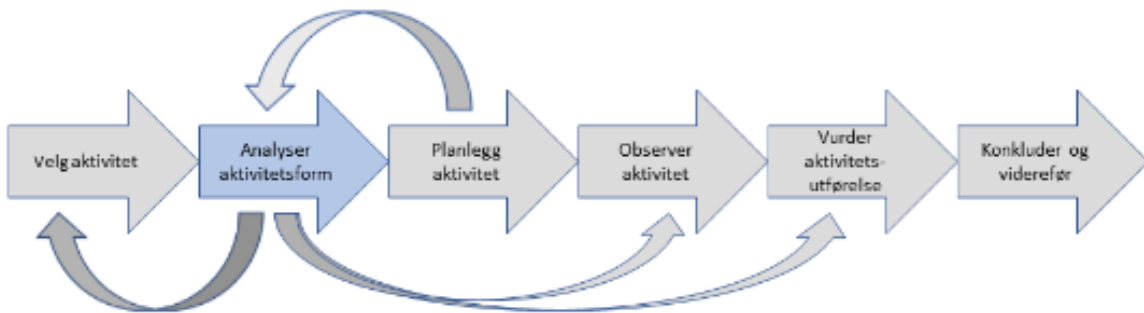
Ergoterapeuten vil vurdere kvaliteten på fru Hansens utførelsesferdigheter og foreta en risikovurdering, spesielt med fokus på hennes rapporterte fall og mulig fallfare. Dette vil være en del av grunnlaget for videre ergoterapi intervensjon. Valg av aktivitet er første ledd i TBA-modellen (figur 5):

Figur 5: Terapeutisk bruk av aktivitet (TBA) – velg aktivitet

2.1 Skjema for Analyse av trinn og utførelsesferdigheter i en aktivitet (trinnanalyse-skjema)

Skjema for «Analyse av trinn og utførelsesferdigheter i en aktivitet» (trinnanalyse-skjema) beskriver trinn og handlingssekvenser som inngår i den valgte aktiviteten og de utførelsesferdighetene som er sentrale for å gjennomføre de enkelte trinnene. Trinnanalyse-skjema benyttes i denne sammenheng til analyse av aktivitetsform. Dette utgjør andre ledd i TBA-modellen (figur 6) som er en del av forberedelse til observasjon eller intervensjon.

Figur 6: Terapeutisk bruk av aktivitet (TBA) – analyser aktivitetsform

Gjennomføring av aktiviteter og utførelsesferdighetene som anvendes er påvirket av samspillet mellom mennesket, aktiviteten og omgivelsene (Kielhofner, 2008; Pierce, 2003). Trinnanalyse-skjemaet (se 2.1.1) beskriver fremgangsmåten som forventes når en person skal utføre aktiviteten innenfor aktuelle sosiale, fysiske og temporale rammer. Sentrale utførelsesferdigheter som forventes brukt i gjennomføring av enkelte trinn i den valgte aktiviteten identifiseres. Beskrivelsen av fremgangsmåten kan baseres på:

- generelle allmenne oppfatninger av hvordan aktiviteten utføres
- nedtegnete retningslinjer for aktiviteten, som for eksempel bruksanvisninger, mat oppskrifter, trafikkregler

Analyse av trinn og utførelsesferdigheter i en aktivitet		
Aktivitet, kontekst, mål og hensikt Date: _____		
Vurder av: _____		
Kort beskrivelse av aktiviteten: Kontekst, start og avslutning, tidspunkt, mål og innhold		
Beskrivelse av trinn eller operasjon	Nødvendige kompetenser	Utførelsesferdigheter
Merknader: Om prosessen, sentrale utførelsesferdigheter og eventuelle spørsmål.		

- observasjoner av typiske aktører som utfører aktiviteten, for eksempel medarbeidere på en arbeidsplass, kunder i en butikk
- personens beskrivelse av sine rutiner og måter å gjennomføre aktiviteten på
- kontekstens muligheter og begrensninger, for eksempel fasiliteter ved institusjon, arbeidsplass, skole mm.
- individuelle tilpasninger basert på aktuelle medisinske, funksjonelle, kulturelle forhold mm

Analyse av aktivitetsform tar utgangspunkt i aktiviteten som var valgt i første ledd av TBA-modellen. Ideelt legger man opp til at personen gjennomfører aktiviteten i en relevant kontekst (Fisher & Marterella, 2019; Pierce, 2003). Under aktivitetsintervjuet vil ergoterapeuten be personen om å beskrive sine rutiner og fremgangsmåten i gjennomføring av aktiviteten. Videre avklares aktivitetens fysiske rammer og objekter/verktøy/utstyr/materialer som brukes, temporal og sosial kontekst. Personens beskrivelse brukes av ergoterapeuten for å visualisere og analysere aktivitetsformen.

Ergoterapeuter som arbeider med personer som oppholder seg på institusjoner har ofte ikke mulighet til å foreta observasjoner i personens hverdagskontekst (Stigen et al., 2020). I slike situasjoner vil ergoterapeuten ta utgangspunkt i personens beskrivelse av aktiviteten for så å konstruere en aktivitetsform som ivaretar så mye av den vante aktivitetsformen som mulig. Analyse av den tilpassete aktivitetsformen danner grunnlaget for observasjon i aktivitetsutførelse og intervensjon.

I noen arbeidssituasjoner kan rammene sette begrensninger for muligheten til valg av individuelt tilpassete og kjente aktiviteter for kartlegging og intervensjon. For eksempel har enkelte steder faste aktiviteter som gjennomføres som del av et program, ofte i grupper. Andre ganger brukes et fast utvalg av aktiviteter i kartlegging og intervensjon. I slike tilfeller analyserer ergoterapeuten disse forhåndsdefinerte aktivitetsformene som grunnlag for terapeutisk bruk av aktivitet. Ergoterapeuten må være oppmerksom på at kvaliteten på utførelsen kan påvirkes når aktivitetsformen er mindre kjent eller relevant for personen (Stigen et al., 2020).

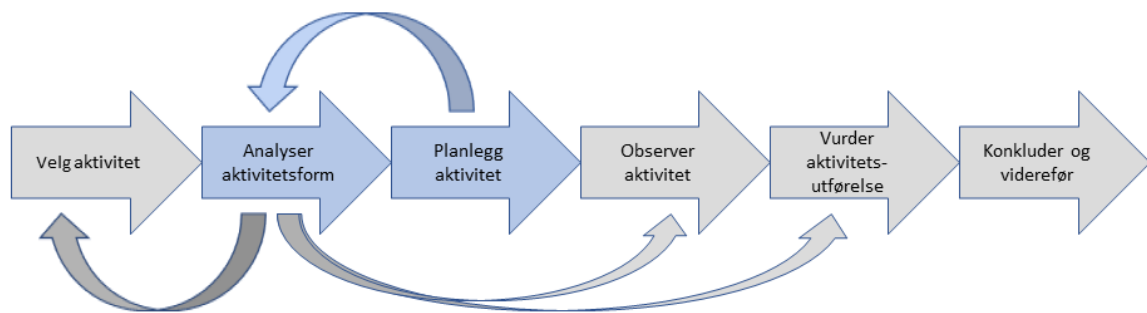
I skjemaets hoveddel beskrives fremgangsmåten og utførelsesferdighetene som anvendes:

- **Kort beskrivelse av aktiviteten:** Beskrivelse av hva man gjør i aktiviteten. Noter eventuelle tilpasninger. Som for eksempel for Fru Hansen «Gå til og fra badet med rullator. Vask, stell og påkledning oven- og nedentil. Nødvendige toalett saker, vaskefat, håndklær, klær og dusjkrakk osv. tilgjengelig på badet. Ergoterapeut er til stede under utførelsen»
- **Beskrivelse av trinn eller operasjon:** Aktiviteten deles eksempelvis opp i inntil 10-15 trinn. Hvert trinn skal være en «logisk» enhet som kan variere i detaljer, for eksempel «Reise seg fra sengekanten», «Gå til badet og sette seg på dusjkrakk ved vasken», «Tappe i temperert vann i vaskefat» osv. Antall trinn/operasjoner og detaljnivået avgjøres etter hensikt med analysen og aktivitetens kompleksitet. Ta med alle trinnene som er grunnlaget for analysen, vær tydelig på start og slutt på hele sekvensen. Trinnene i analyse av aktivitetsform kan anvendes som en oppskrift for senere gjennomføring av aktiviteten.
- **Nøkkelpunkter/kommentarer:** Her kan ergoterapeuten gi utdypende informasjon om enkelte trinn og operasjoner. Dette kan inkludere tips og råd som kan fremme et vellykket resultat. For eksempel «Klut og håndkle på hylle til venstre for vasken, såpe i dispenser på veggen foran»
- **Utførelsesferdigheter:** Hvert trinn vil involvere ulike kombinasjoner av observerbare motoriske, prosess- og kommunikasjonsferdigheter. I analysen trekker ergoterapeuten frem de sentrale utførelsesferdighetene som kreves eller forventes anvendt av en person i aktiviteten. Benytt termene som er definert i glossarene for utførelsesferdigheter (se 2.2). For å ha nytte av analysen i planlegging og gjennomføring av observasjon må ergoterapeuten avklare hvilke utførelsesferdigheter i hvert trinn som har mest betydning for utførelsen og resultatet. Det anbefales å begrense antall utførelsesferdigheter som trekkes frem ved hvert enkelte trinn. For eksempel trinnet der Fru Hansen setter inn høreapparat: «når, griper, manipulerer, kalibrerer, anvender, rydder»
- **Konklusjon:** Oppsummering av hovedtrekk og vesentlige momenter fra analysen som omfatter:
  - sentrale utførelsesferdigheter for å kunne gjennomføre aktiviteten
  - trinn og operasjoner som er spesielt avgjørende for vellykket gjennomføring av aktiviteten
  - Eventuelt:
    - aktivitetens egnethet i henhold til terapeutisk hensikt, som for eksempel vurdering av prosessferdigheter etter rapportert kognitiv svikt
    - risikovurdering og eventuelle behov for tilpassing
    - behov for tilpassing av aktiviteten i henhold til terapeutisk hensikt

For eksempel: «Sammensatt aktivitet som stiller særlige krav til ferdighetene stabiliserer, griper, når, bøyer seg, koordinerer, manipulerer, kalibrerer, går, gjøre i rekkefølge, organiserer og rydder. Aktiviteten utføres vanligvis alene, i denne konteksten skal ergoterapeut være til stede under utførelsen for å observere og bistå ved behov. Risikofaktorer: fall»

2.1.2 Eksempel på analyse av aktivitetsform og planlegging av terapeutisk bruk av aktivitet

Den valgte aktiviteten «morgenstell» skal observeres mens fru Hansen er innlagt på sykehus og ergoterapeuten må ta hensyn til at hun ikke er i sine vante omgivelser i analyse av aktivitetsformen og planlegging. Ideelt skulle denne aktivitetsutførelsen vært gjennomført på Fru Hansens bad i hennes hjem. Ettersom dette ikke er mulig må ergoterapeuten tilpasse aktiviteten og omgivelsene for å optimalisere så mye av fru Hansens vante aktivitetsform som mulig. I aktivitetsintervjuet, som var en del av utgangspunktet for valget av denne aktiviteten, beskrev Fru Hansen sin vante fremgangsmåte og detaljer om badet hjemme, plassering av toalettsaker, klær, type blandedbatteri på vasken, om aktiviteten utføres stående eller sittende, osv.

Figur 7: Terapeutisk bruk av aktivitet (TBA) – analyser aktivitetsform og planlegg aktivitet

Basert på Fru Hansens beskrivelse av aktivitetsutførelsen i hjemmet og utforming av sykehusbadet der observasjon skal gjennomføres blir Fru Hansen og ergoterapeuten enige om aktivitetsformen som utgangspunkt for observasjonen. På sykehuset har Fru Hansen med seg egne toalettsaker og klær, og disse skal benyttes i utførelse av aktiviteten. Dette blir ledd to og tre i TBA-modellen (figur 7). Det kan være aktuelt å analysere og tilpasse aktivitetsformer flere ganger før man kommer frem til den endelige løsningen. Analysen av den endelige aktivitetsformen gir en struktur for observasjon av aktiviteten og vurdering av aktivitetsutførelse (ledd 4 og 5) i TBA-modellen). Det utfylte trinnanalysekjemaet nedenfor beskriver aktivitetsformen for Fru Hansens gjennomføring av aktiviteten som gir grunnlag for vurdering av hennes utførelsesferdigheter (se også Vedlegg 1).

Analyse av trinn og utførelsesferdigheter i en aktivitet

Analyse av aktivitetsform Vurdering ut fra aktivitetsutførelse

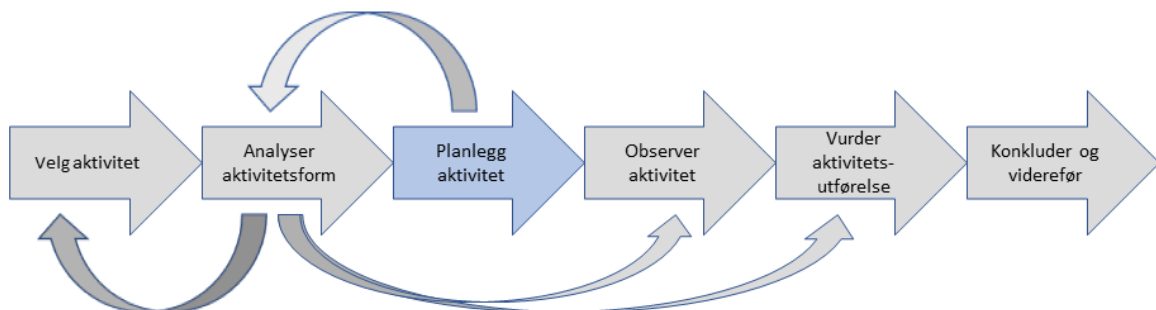
Beskrivelse av aktivitet, kontekst og hensikt: Morgenstell, vask og stell av kropp oven til og nedentil med påkledning, utføres på bad tilknyttet pasientrom. Går til bad med rullator, klær ligger på rullator, annet utstyr på badet hvor det er dusjkrakk foran vasken. Vurderer kvaliteten på utførelse av morgenstell, med fokus på sikkerhet og selvstendighet for planlegging av forestående utskrivelse.

Dato: August 2025

Vurdert av: Ergoterapeut Evan

Beskrivelse av trinn eller operasjon	Nøkkelpunkter/kommentarer	Utførelsesferdigheter
Kort beskrivelse av aktiviteten: Gå til og fra badet med rullator. Vask, stell og påkledning oven- og nedentil. Nødvendig toalett saker, vaskefat, håndklær, klær og dusjkrakk osv tilgjengelig på badet. Terapeuten til stede under utførelsen.		
Reise seg fra sengekanten	Standard sykehusseng (høydejusterbar)	Stabiliserer, retter seg opp og posisjonerer
Gå til badet og sette seg på dusjkrakk ved vasken	Benytt rullator, dusjkrakk uten ryggstøtte	Stabiliserer, Griper, går, navigerer, orienterer seg, posisjonerer
Tappe i temperert vann i vaskefat	Vaskefat i vasken, blandebeholder med en hendel	Når, griper, kalibrerer, tilpasser omgivelser
Kle av seg nattøy oven til	Nattsjorte med knapper foran, sittende på krakk	Griper, manipulerer, koordinerer, gjør i rekkefølge, stabiliserer
Vaske seg med klut oven til og tørke seg	Klut og håndkle på hylle til venstre for vasken, såpe i dispenser på veggen foran	Når, griper, koordinerer, kalibrerer, anvender, gjør i rekkefølge
Ta på deodorant	I toalettveske på hylle, skrukork	Når, griper, koordinerer, beveger jevnt, anvender
Kle på seg oven til	BH og bluse med knapper, på rullator	Når, griper, koordinerer, manipulerer,
Reise seg og trekke ned pyjamas	Bukser ned til knærne	Retter opp, stabiliserer, posisjonerer
Vaske og tørke seg nedentil	Står ved vask	Griper, koordinerer, kalibrerer, stabiliserer
Sette seg på dusjkrakk, ta tøfler, pyjamas og truse helt av	Skitne klær legges til side på gulvet	Posisjonerer, bøyer seg, koordinerer, griper, gjør i rekkefølge
Kle på seg truse, sokker og bukser	Bukse med strikk i linningen, klær på rullator	Når, griper, bøyer seg, koordinerer, stabiliserer, gjør i rekkefølge
Tømme vaskefat i vasken, legge klut og håndkle i vaskefatet	Ergoterapeut tar hånd om vaskefat og skittentøy	Griper, koordinerer, kalibrerer, rydder
Pusse og sette inn tannprotese	Sitter foran vasken, tannkrem, protese og festemiddel på hylle ved vasken	Når, griper, manipulerer, koordinerer, anvender, kalibrerer, gjør i rekkefølge, rydder
Sette inn høreapparat	Ligger i boks på hyllen	Når, griper, manipulerer, kalibrerer, anvender, rydder
Ta på ansiktskrem og gre hår	Krem på tube og kam i toalettveske på hyllen	Når, griper, manipulerer, kalibrerer, anvender, rydder
Reiser seg og går tilbake til rommet, sette seg på lenestol	Benytt rullator	Stabiliserer, Griper, går, navigerer, orienterer seg, posisjonerer seg, manøvrerer
Konklusjon: Sammensatt aktivitet som stiller krav spesielt til ferdighetene stabiliserer, griper, når, bøyer seg, koordinerer, manipulerer, kalibrerer, går, gjøre i rekkefølge, organiserer og rydder. Aktivitet utføres vanligvis alene, i denne konteksten skal ergoterapeut være til stede under utførelsen for å observere og bistå ved behov. Risikofaktorer: fall.		

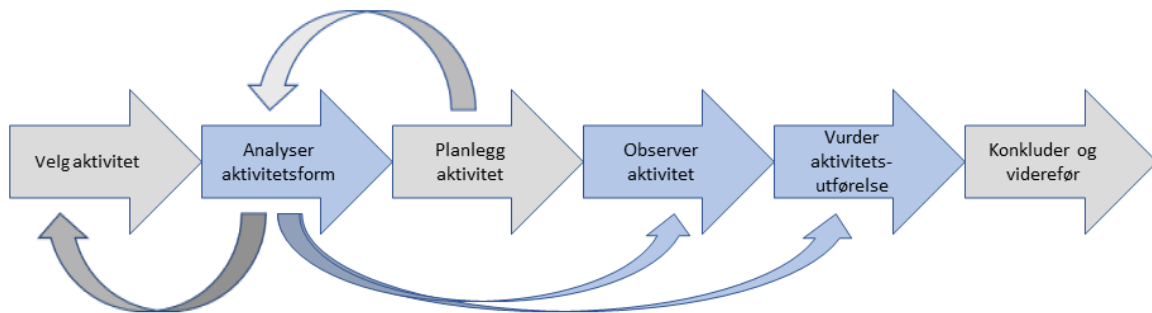
Ergoterapeuten benytter det utfylte trinnanalysekjemaet i planlegging av aktivitetsobservasjonen (ledd 3 i figur 8). Han finner frem nødvendig utstyr og plasserer det som avklart i henhold til avtalt form. Videre gjør han sine betraktninger rundt egen rolle og i hvilken grad han skal være delaktig i utførelsen og eventuelt på hvilken måte (eks. støtte når hun står, hjelpe med vask på ryggen, sosial interaksjon m.m). I planleggingen er det viktig å foreta en risikoanalyse som for eksempel å vurdere underlaget med tanke på skliskring, egen plassering i de ulike trinnene, muligheter for temperaturregulering av vann, vannsøl osv.

Figur 8: Terapeutisk bruk av aktivitet (TBA) – planlegg aktivitet

2.1.3 Analyse av aktivitetsform: grunnlag for observasjon og vurdering av aktivitetsutførelse

Analyse av aktivitetsform (ledd 3) gir en struktur for observasjon av aktiviteten og vurdering av aktivitetsutførelse (ledd 4 og 5 i TBA-modellen).

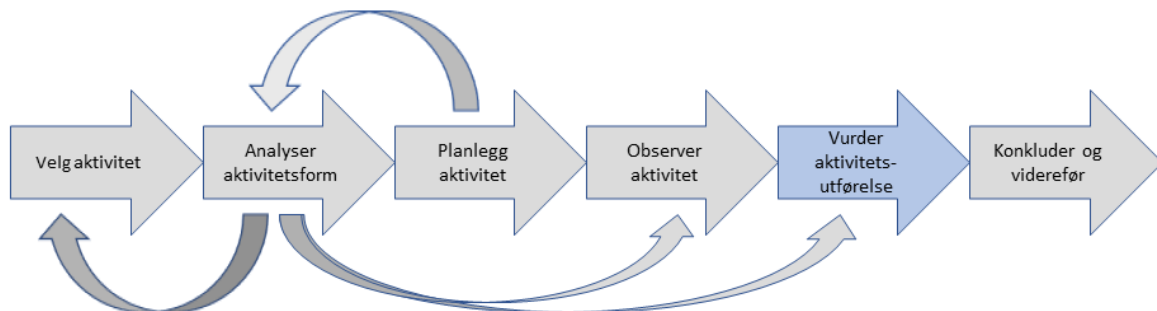

Figur 9: Terapeutisk bruk av aktivitet (TBA) – observer og vurder aktivitetsutførelse med referanse til analyse av aktivitetsform

I observasjon av aktivitetsutførelse kan analyse av aktivitetsform styrke ergoterapeutens oppmerksomhet mot aktuelle utførelsesferdigheter tilknyttet ulike trinn. Under observasjoner av gjennomføring av aktiviteten er det viktig at ergoterapeuten er objektiv og beskriver ferdighetene som utføres uten tolkning. Videre fungerer analyse av aktivitetsform som en «baseline» for vurdering av de observerte utførelsesferdighetenes kvalitet.

2.2 Skjemaene for analyse av utførelsesferdigheter anvendt i en aktivitet

Skjemaer for analyse av utførelsesferdigheter (*performance skills*) kan benyttes både til analyse av aktivitetsformer og vurdering av aktivitetsutførelse. Skjemaene beskriver observerbare utførelsesferdigheter som inngår i gjennomføring av aktiviteter. Termer og definisjoner for motoriske ferdigheter og prosessferdigheter er oversatt til norsk i samarbeid med Anne Fisher og er lik terminologien som anvendes i AMPS og vurderingsskjemaene i OTIPM (Fisher & Marterella, 2019; Hansbø et al., 2020). Termer og definisjoner for kommunikasjons og interaksjons ferdigheter er oversatt til norsk fra Assessment of Communication and Interaction skills (ACIS) (Bonsaksen & Ellingham, 2012). De fleste aktiviteter stiller krav til flere utførelsesferdigheter (kommunikasjons-, prosess- og/eller motoriske ferdigheter) og ergoterapeuten bør derfor anvende alle tre analyseskjemaer i vurdering av aktivitetsutførelse (Clark et al., 2014).

Figur 10: Terapeutisk bruk av aktivitet (TBA) – vurder aktivitetsutførelse

Vurdering av utførelsesferdigheter i aktivitetsutførelse baseres på observasjon av en person som gjennomfører en aktivitetsform, for eksempel aktivitetsformen for Fru Hansens morgenstell beskrevet tidligere. Alle observerte utførelsesferdigheter skal beskrives eller kommenteres, dette inkluderer utførelsesferdigheter som er adekvate i henhold til aktivitetens krav. Dette er viktig for å identifisere både utfordringer og ressurser. Kommentarene skal benyttes for å understøtte gradering av kvaliteten på utførelsesferdighetene. Kvalitet vurderes i henhold til hvor tilfredsstillende, trygg og/eller selvstendig utførelsen er i forhold til aktivitetens krav som er identifisert i analysen av aktivitetsformen. I tilfeller hvor utførelsesferdighetene enten ikke observeres eller er uaktuelle å observere i denne aktivitetsformen må dette noteres i kommentarfeltet.

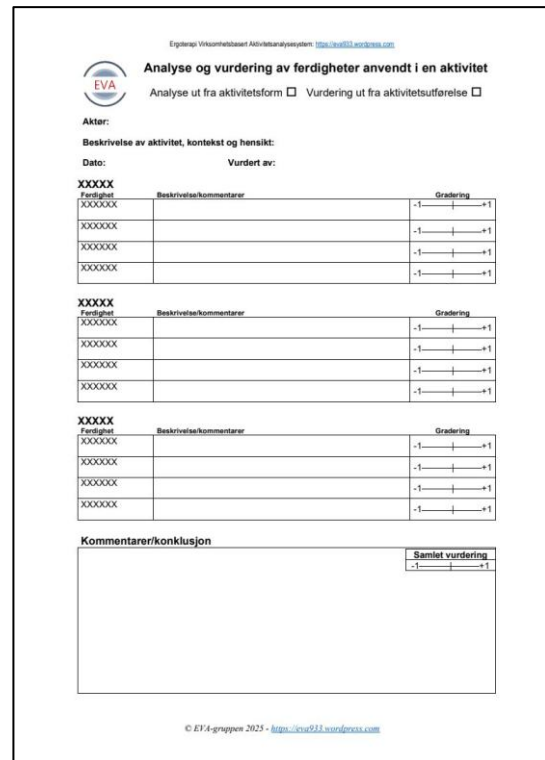
Videre i dette kapittelet omtales de tre skjemaene for analyse av utførelsesferdigheter, samt definisjoner av termer. Eksempler på utfylte skjemaer er basert på Fru Hansens utførelse av den valgte aktiviteten «morgenstell»:

Fru Hansen går med små skritt til badet med rullator, støtter seg mot vasken slik at hun må vri seg og får en uhensiktsmessig posisjon når hun vasker og tørker seg nedentil. Hun vasker og kler seg oventil mens hun sitter på dusjkrakk ved vasken. Får tak i toalettsaker fra hyllen. Mens hun vasker seg drypper kluten etter at hun har vridd den opp. Setter fra seg toalettsaker på vasken når hun har brukt dem slik at kanten på vasken fylles opp. Trekker ned bukse og truse til knærne i stående. Hun forsøker å få benklær av over føttene når hun sitter på dusjkrakk, men når ikke ned til ankene når hun bøyer seg frem. Løfter ikke foten opp fra gulvet og ber om hjelp til å kle av og på benklær. Hun griper så tak i linning og trekker opp buksene mens hun lener seg mot vasken. Spør om hjelp til sokker og sko. Hun sitter mens hun bruker begge hender for å tømme vaskefatet. Hun børster og setter inn tannprotese. Hun «fomler» når hun skal sette inn høreapparat. Når hun har børstet håret og tatt på ansiktskrem står alle toalettsakene fortsatt på vasken, og hun gjør ingen forsøk på å sette noe tilbake på hyllen. Hun går tilbake til rommet med rullator og setter seg på stol. Hun uttrykker at hun ikke er spesielt sliten etter morgenstellet selv om det har tatt litt lengere tid enn vanlig. Fru Hansen sier at hun ikke er fornøyd med at hun må be om hjelp for å klare å kle seg nedentil, hun ønsker å være selvstendig.

2.2.1 Utfylling av skjemaer ved vurdering av utførelsesferdigheter

Øverst på skjemaene angis informasjon om den valgte aktiviteten og aktøren som utfører den:

- **Kryss av for analyse av:** Aktivitetsutførelse.
- **Aktør:** Navn til personen som utfører aktiviteten. «Fru Hansen»
- **Aktivitet og kontekst:** Betegnelsen på aktiviteten og konteksten den foregår i. «Morgenstell, vask og stell av kropp oventil og nedentil med påkledning, utføres på bad tilknyttet pasientrom. Går til bad med rullator, klær ligger på rullator, annet utstyr på badet hvor det er dusjkrakk foran vasken»
- **Dato:** Dato for observasjon.
- **Vurdert av:** Navn på ergoterapeuten som observerer og vurderer aktivitetsutførelsen.

The screenshot shows the EVA form with the following structure:

- Header: Ergoterapi Vitnemtsbasert Aktivitetsanalyse-system <https://eva933.wordpress.com>
- Title: Analyse og vurdering av ferdigheter anvendt i en aktivitet
- Options: Analyse ut fra aktivitetsform Vurdering ut fra aktivitetsutførelse
- Fields: Aktør: _____ Dato: _____ Vurdert av: _____
- Table 1:

Ferdighet	Beskrivelse/kommentarer	Gradering
XXXXXX		-1 0 +1
XXXXXX		-1 0 +1
XXXXXX		-1 0 +1
XXXXXX		-1 0 +1
- Table 2:

Ferdighet	Beskrivelse/kommentarer	Gradering
XXXXXX		-1 0 +1
XXXXXX		-1 0 +1
XXXXXX		-1 0 +1
XXXXXX		-1 0 +1
- Table 3:

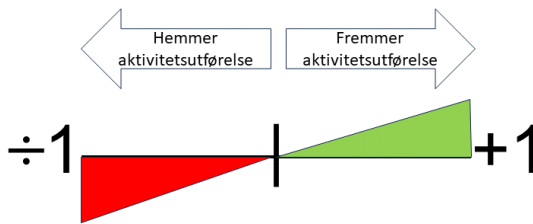
Ferdighet	Beskrivelse/kommentarer	Gradering
XXXXXX		-1 0 +1
XXXXXX		-1 0 +1
XXXXXX		-1 0 +1
XXXXXX		-1 0 +1
- Section: Kommentarer/konklusjon

	Samlet vurdering
	-1 0 +1

Hoveddelen i skjemaene består av tre kolonner:

- **Ferdigheter:** I første kolonne oppgis ferdigheten som vurderes. Termen «utførelsesferdigheter» (*performance skills*) viser til observerbare handlinger (Fisher et al., 1995; Fisher & Martarella, 2019). De enkelte ferdighetene personene anvender i gjennomføringen av aktiviteter, betegnes med verb. Verb benyttes for å indikere at utførelsesferdigheter er handlinger, noe som kan observeres, for eksempel «går», «velger» og «snakker». Alle utførelsesferdighetene skal vurderes og kommenteres.
- **Kommentarer:** I kommentarfeltet noteres detaljer av betydning for vurdering av kvaliteten på ferdigheten. Personens utførelse vurderes opp mot det forventede fra analyse av aktivitetsform. I tilfeller hvor ergoterapeuten må gripe inn, gi støtte eller instruksjon i løpet av aktiviteten må dette kommenteres og den/de aktuelle ferdighet(e) graderes deretter. Alle utførelsesferdigheter kommenteres, også de som teknisk sett ikke er nødvendige for gjennomføring av aktiviteten. I tilfeller hvor en utførelsesferdighet ikke er aktuelt å anvende i aktiviteten eller ikke er observert, skal dette noteres i kommentarfeltet.

- **Gradering:** I den høyre kolonnen graderes kvaliteten av hver enkelt utførelsesferdighet som er observert i en visuell skala. Ferdighetene vurderes ut fra grad av selvstendighet, trygghet og/eller effektivitet i aktivitetsutførelse relativt til aktivitetsformens krav. Tabellen nedenfor viser hvordan kryssene *kan* plasseres.

Gradering av utførelsesferdigheten på høyre side av midtstreken indikerer at den fremmer i ulike grad selvstendig, trygg og effektiv aktivitetsutførelse. Gradering på venstre side indikerer at utførelsesferdighetens kvalitet er i ulike grad uselvstendig, utrygg eller ineffektiv. All gradering begrunnes i kommentarfeltet.

Skalaen til høyre for midtstreken indikerer at faktoren fremmer aktivitetsutførelsen	
-1 ——— X ——— +1	Et kryss plassert midt mellom «+1» og midtstreken (tilsvarende 0) på skalaen indikerer at ferdigheten støtter tilfredsstillende, selvstendig, trygg «normal» aktivitetsutførelse. Denne ville være en typisk gradering av en ferdighet som utføres optimalt – en «baseline» for gradering.
-1 ——— ——— X +1	Et kryss plassert nær «+1» indikerer at ferdigheten fremmer en utmerket aktivitetsutførelse (meget selvstendig, trygg og effektiv utførelse).
-1 ——— X ——— +1	Et kryss plassert tett inntil midtstreken på høyre side indikerer at ferdigheten utføres selvstendig, trygg og effektiv men har liten eller ingen betydning for den samlet utførelsen. Likevel bør man være oppmerksom på at dersom ferdigheten er manglende kan den skape utfordringer
Skalaens midtpunkt	
-1 ——— X ——— +1	Et kryss på midtstreken er «nullpunktet» og indikerer at ferdigheten har ingen betydning for aktivitetsutførelse. Dette må kommenteres, eventuelt begrunnes i kommentarfeltet.
Skalaen til venstre for midtstreken indikerer at faktoren hemmer aktivitetsutførelsen	
-1 ——— X ——— +1	Et kryss plassert til venstre og nærmere midtstreken indikerer mangler i utførelsesferdighetens kvalitet som i noen/liten grad hemmer aktivitetsutførelse sett i forhold til selvstendighet, sikkerhet og/eller effektivitet
-1 ——— X ——— +1	Et kryss plassert mellom «-1» og midtstreken på skalaen indikerer at ferdigheten er tydelig utilfredsstillende sett i forhold til selvstendig, trygg og effektiv aktivitetsutførelse
-1 X ——— ——— +1	Et kryss plassert ved «-1» indikerer at ferdigheten er uselvstendig/utrygg/ineffektiv til en grad som stanser eller umuliggjør aktivitetsutførelse. Evt. skaper uønskete eller farlige situasjoner som kan kreve intervensjon av en annen person for at aktiviteten kan gjennomføres eller for å stanse aktiviteten for å ivareta sikkerhet

Ved å benytte skalaen får man en visuell profil som bidrar til å tydeliggjøre utførelsesferdigheter eller ferdighets kategorier som påvirker utførelsen som kan være viktige i vurderingen av videre tiltak.

Kommentarer/konklusjon: Nederst på skjemaene er et felt for oppsummering av de viktigste observasjonene. Det er viktig å fremheve utførelsesferdighetene der personen viser både ressurser og utfordringer som har betydning for gjennomføringen av aktiviteten. Dette er nyttig for dokumentasjon av aktivitetsutførelsen og videre planlegging av egoterapiintervensjon.

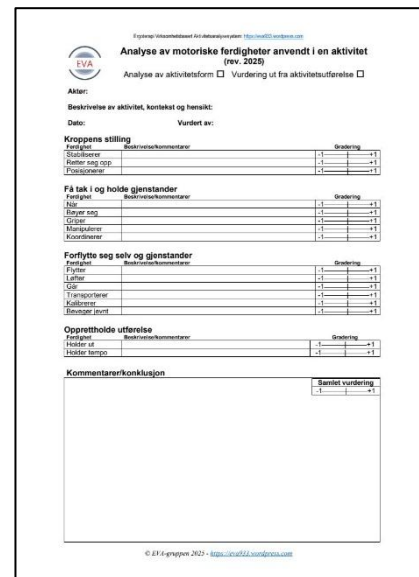
Her er også et felt for gradering av gjennomføring av aktiviteten som helhet inkludert. Det kan forekomme at de fleste eller alle utførelsesferdigheter graderes på høyre siden av midtlinjen, men flere står nær grenseområdet (midtlinjen) til utrygg/uselvstendig/ineffektivt. Dette kan medføre at ergoterapeuten vurderer aktivitetsutførelsen i sin helhet som utrygg, uselvstendig og/eller ineffektivt. Vær oppmerksom på at en enkel utførelsesferdighet kan ha en vesentlig betydning for utførelse av viktige trinn og dermed påvirker den samlede vurdering av aktivitetsutførelsen.

Se EVA blogg for nedlastning av EVA-skjemaer, definisjoner av termer og dokumentasjonsmal.

2.2.2 Skjema for analyse av motoriske ferdigheter

Motoriske ferdigheter er *observerbare handlinger* som anvendes når personer beveger kroppen og/eller flytter og anvender gjenstander i aktiviteter. Motoriske ferdigheter må ikke forveksles med fysiske kroppsfunksjoner som bevegelsesutslag, muskelstyrke osv.

Motoriske ferdigheter ordnes under fire kategorier: *kroppens stilling, få tak i og holde gjenstander, forflytte seg selv og gjenstander, opprettholde utførelse*. Begrepene (termene) som brukes i skjemaet er oversatt til norsk i samarbeid med Anne Fisher og er lik terminologi som anvendes i Assessment of Motor and Process Skills (AMPS) og vurderingsskjemaene i Occupational Therapy Intervention Process Model (OTIPM)(Fisher & Bray Jones, 2010; Fisher & Marterella, 2019; Hansbø et al., 2020).

The image shows a digital form titled 'Analyse av motoriske ferdigheter anvendt i en aktivitet (rev. 2025)'. It includes sections for 'Aktør', 'Beskrivelse av aktivitet, kontekst og hensikt', 'Dato', and 'Vurdert av'. There are four main assessment categories, each with a table for 'Ferdighet' (Skill) and 'Beskrivingskommentar' (Description comment), and a 'Gradering' (Grading) column. The categories are: 1. Kroppens stilling (Body position) with sub-items: Stabiliserer, Retter seg opp, Posisjonerer. 2. Få tak i og holde gjenstander (Get and hold objects) with sub-items: Når, Bøyer seg, Griper. 3. Forflytte seg selv og gjenstander (Move self and objects) with sub-items: Flytte, Løfte, Transportere, Kuller, Rulle/rolle. 4. Opprettholde utførelse (Maintain performance) with sub-items: Fortsette, Holdt ut, Holdt tempo. At the bottom, there is a 'Kommentarer/konklusjon' section with a 'Samlet vurdering' (Overall assessment) table.

Gradering av motoriske ferdigheter: se 2.2.1 for veiledning

Motoriske ferdigheter – termer og definisjoner

Verb brukes som betegnelser for de enkelte ferdigheter personer anvender i gjennomføring av aktiviteter. Verb anvendes for å vise at utførelsesferdigheter er handlinger, noe en person gjør og som kan observeres.

Motoriske ferdigheter defineres som: Utførelsesferdigheter som er uttrykk for små observerbare handlinger knyttet til samspillet med og forflytning av oppgaverelaterte gjenstander eller seg selv i sammenheng med utførelse av et daglig gjøremål.

Kroppens stilling:

Stabiliserer	Beveger seg i omgivelsene hvor oppgaven utføres og samhandler med oppgaverelaterte gjenstander uten å miste balanse eller ha behov for kortvarig støtte.
Retter seg opp	Samhandler med oppgaverelaterte gjenstander uten vedvarende å støtte seg eller lene seg.
Posisjonerer	Plasserer seg på hensiktsmessig avstand fra oppgaverelaterte gjenstander uten tegn til uhensiktsmessige kroppsstillinger.

Få tak i og holde gjenstander

Når	Rekker frem ved å strekke armen ut og ved behov bøyer overkroppen for å gripe eller plassere gjenstander utenfor umiddelbar rekkevidde på en effektiv måte.
Bøyer seg	Bøyer eller roterer overkroppen hensiktsmessig når man bøyer seg for å gripe eller plassere gjenstander som er utenfor umiddelbar rekkevidde eller når man sitter.
Griper	Kniper eller griper oppgaverelaterte gjenstander på en slik måte at disse ikke glipper (f.eks. fra personens fingre, fra mellom tennene).

Manipulerer	Bruker presise fingerbevegelser uten synlig fomling ved manipulering av oppgaverelaterte gjenstander i hånden (f.eks. manipulering av knapper som kneppes).
Koordinerer	Bruker to eller flere kroppsdeler sammen for å manipulere og holde oppgaverelaterte gjenstander uten synlig fomling eller at en mister grep på gjenstanden.

Forflytter seg selv og gjenstander

Flytter	Skyver eller trekker oppgaverelaterte gjenstander effektivt bortover understøttende flate, drar for å åpne eller skyver for å lukke dører og skuffer, eller skyver på hjulene for å bevege en rullestol.
Løfter	Løfter eller hever oppgaverelaterte gjenstander på en effektiv måte uten synlig økt fysisk anstrengelse.
Går	Beveger seg på jevne flater under utførelse av oppgaven uten subbing av føttene, ustøhet, støtte eller bruk av hjelpemidler.
Transporterer	Bærer oppgaverelaterte gjenstander fra et sted til en annet mens en går eller forflytter seg med rullestol.
Kalibrerer	Bruker bevegelse med passende kraft, hastighet eller omfang ved håndtering av oppgaverelaterte gjenstander (f.eks. knuser ikke gjenstandene, skyver en dør med tilstrekkelig kraft så den lukkes og ikke smelles).
Beveger jevnt	Beveger jevnt og har flyt i bevegelsene av arm og håndledd ved håndtering av oppgaverelaterte gjenstander.

Opprettholde utførelse

Holder ut	Holder ut og fullfører oppgaven uten åpenbare tegn til fysisk tretthet, behov for hvilepauser, eller stopp for «å få igjen pusten».
Holder tempo	Opprettholder jevn og effektiv rytme eller tempo gjennom hele utførelsen av oppgaven.

Definisjonene er basert på: Fisher, A. G., & Marterella, A. (2019). *Powerful Practice: An Authentic Model for Occupational Therapy*. Fort Collins, CO: Center for Innovative OT Solutions. Oversatt ved Oslo universitetssykehus(OUS), OsloMet-storbyuniversitetet, og Diakonhjemmet 19.11.19

Se EVA blogg for nedlastning av EVA-skjemaer, definisjoner av termer og dokumentasjonsmal.

Eksempel på utfylte skjema med vurdering av kvaliteten på observerte motoriske ferdigheter

Ergoterapi Virksomhetsbasert Aktivitetsanalyse-system: <https://eva933.wordpress.com>

Analyse av motoriske ferdigheter anvendt i en aktivitet (rev. 2025)

Analyse av aktivitetsform
 Vurdering ut fra aktivitetsutførelse

Aktør: Fru Hansen

Beskrivelse av aktivitet, kontekst og hensikt: Morgenstell, vask og stell av kropp ovenfor og nedentil med påkledning, utføres på bad tilknyttet pasientrom. Går til bad med rullator, klær ligger på rullator, annet utstyr på badet hvor det er dusjkrakk foran vasken. Vurderer kvaliteten på utførelse av morgenstell, med fokus på sikkerhet og selvstendighet for planlegging av forestående utskrivelse.

Dato: august 2025   **Vurdert av:** Ergoterapeut Evan

Kroppens stilling

Ferdighet	Beskrivelse/kommentarer	Gradering
Stabiliserer	Støtter seg til madrass, rullator og vask når hun reiser/setter seg, gjentatt kortvarige støttebehov	-1— X —+1
Retter seg opp	Leener seg og støtter mot rullator i stående og gående Vedvarende støtte med hofte mot vasken i stående	-1— X —+1
Posisjonerer	Har rullator og dusjkrakk plassert relativt hensiktsmessig, men litt ineffektivt med hofte mot vasken	-1— X —+1

Få tak i og holde gjenstander

Ferdighet	Beskrivelse/kommentarer	Gradering
Når	Strækker armen frem, trege og stive bevegelser, rekker frem til kran, objekter på hyllen, vask osv., men ikke til buksen nedenfor knærne eller tøfler på gulvet	-1— X —+1
Bøyer seg	Vansker med å bøye hofte og løfte opp ben, kommer ikke ned til føttene, langsomme bevegelser, ber om hjelp til sokker og for å få benklær over føttene	-1— X —+1
Griper	Griper toalettsaker og bukser m.m.	-1— X —+1
Manipulerer	Noe fommele bevegelser når høreapparat skrur på og når de skal plasseres i ørene	-1— X —+1
Koordinerer	Bruker begge hender, setter i høreapparat på begge sider mens hun vrir hodet i stilling mot hendene	-1— X —+1

Forflytte seg selv og gjenstander

Ferdighet	Beskrivelse/kommentarer	Gradering
Flytter	Flytter rullator og gjenstander uten vansker, trekker tøflene til seg med venstre fot	-1— X —+1
Løfter	Løfter og tømme vaskefatet	-1— X —+1
Går	Går med små skritt, stiv i bevegelser over alle ledd	-1— X —+1
Transporterer	Har klær på setet til rullator	-1— X —+1
Kalibrerer	Vansker med å bruke nok kraft for å vri opp klut og ved tømning av vaskefat	-1— X —+1
Beveger jevnt	Stive og langsomme bevegelser, men jevn flyt	-1— X —+1

Opprettholde utførelse

Ferdighet	Beskrivelse/kommentarer	Gradering
Holder ut	Fullfører sittende, tar to små pauser i forbindelse med truse, bukser og sokker	-1— X —+1
Holder tempo	Fullfører, bruker litt ekstra tid	-1— X —+1

Kommentarer/konklusjon

Fru Hansen gjennomfører deler av aktiviteten selvstendig, men må ha personhjelp til benklær og sokker, har vansker med å bøye seg og nå ting under knehøyde og må ha tilrettelegging for å rette seg opp og stabilisere. Anbefaling: Videre ergoterapi og vurdering av aktivitetsutførelser i hjemmesituasjon.	Samlet vurdering -1— X —+1
---	--------------------------------------

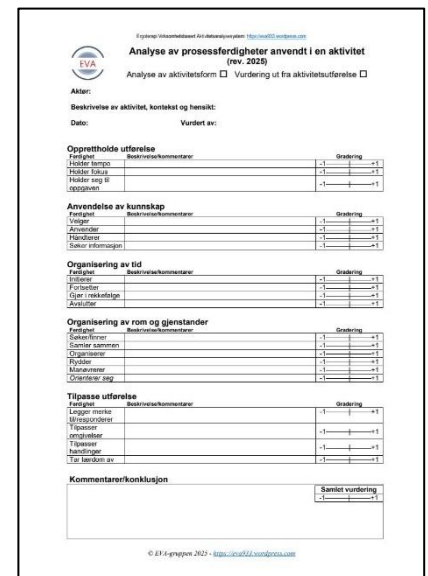
© EVA-gruppen 2025 - <https://eva933.wordpress.com>

På graderingen av Fru Hansens anvendelse av motoriske ferdigheter i denne aktiviteten er det noen avkryssinger inn mot og på venstre side av midtlinjen. Spesielt under ferdighetskategorien «få tak i og holde gjenstander» vurderes kvaliteten til noen ferdigheter som uselvstendig, utrygg og ineffektiv. Det kommenteres at fru Hansen ber om hjelp. For utdypende vurdering fra ergoterapeuten se 3.2.1 (dokumentasjon).

2.2.3 Skjema for analyse av prosessferdigheter

Prosessferdigheter er utførelsesferdigheter personen anvender for å strukturere og styre aktivitetsutførelsen. Prosessferdigheter er *observerbare handlinger* og må ikke forveksles med kognitive funksjoner som for eksempel hukommelse, planlegging og problemløsning.

Prosessferdigheter ordnes under fem kategorier: *oppretholde utførelse, anvendelse av kunnskap, organisering av tid, organisering av rom og gjenstander, tilpasse utførelse*. Termene (begrepene) er oversatt til norsk i samarbeid med Anne Fisher og er lik terminologi som anvendes i Assessment of Motor and Process Skills (AMPS) og vurderingsskjemaene i Occupational Therapy Intervention Process Model (OTIPM)(Fisher & Bray Jones, 2010; Fisher & Marterella, 2019; Hansbø et al., 2020).

The image shows a detailed assessment form titled 'Analyse av prosessferdigheter anvendt i en aktivitet (rev. 2025)'. It includes sections for 'Opprettholde utførelse', 'Anvendelse av kunnskap', 'Organisering av tid', 'Organisering av rom og gjenstander', and 'Tilpasse utførelse'. Each section contains a table with sub-items, a 'Beskrivelseskommentar' field, and a 'Gradering' scale from -1 to +1. There is also a 'Kommentarer/konklusjon' section at the bottom.

Gradering av prosessferdigheter: se 2.2.1 for veiledning.

Prosessferdigheter – termer og definisjoner

Verb brukes som betegnelser for de enkelte utførelsesferdigheter personer anvender i gjennomføring av aktiviteter. Verb anvendes for å vise at utførelsesferdigheter er handlinger, noe en person gjør og som kan observeres.

Prosessferdigheter defineres som: Utførelsesferdigheter som er uttrykk for små observerbare handlinger knyttet til å velge, forholde seg til, og bruke oppgaverelaterte gjenstander; gjennomføring av enkelthandlinger og trinn; samt tilpassing av oppgaveutførelsen for å forhindre problemer i aktivitetsutførelsen i å oppstå eller gjentas i sammenheng med utførelsen av et daglig gjøremål.

Opprettholde utførelse

Holder tempo	Opprettholder jevn og effektiv rytme eller tempo i utførelsen gjennom hele utførelsen av oppgaven.
Holder fokus	Ser ikke bort fra det han/hun gjør slik at fremdriften i oppgaven ikke blir forstyrret.
Holder seg til oppgaven	Utfører og ferdigstiller oppgaven som opprinnelig avtalt eller spesifisert av andre.

Anvendelse av kunnskap

Velger	Velger nødvendig og passende type og antall redskap og materialer for oppgaven, inkludert redskap og materialer som personen ble instruert til å bruke eller spesifiserte at han/hun skulle benytte.
Anvender	Bruker redskap og materialer slik de er tiltenkt (f.eks. å bruke kniv til å skjære eller smøre, men ikke til å røre i maten) og på en hygienisk måte.
Håndterer	Støtter eller stabiliserer redskap og materialer på en hensiktsmessig måte, beskytter dem mot skade, forhindrer at de sklir, flytter seg eller faller.

Søker informasjon	(1) Søker nødvendig muntlig eller skriftlig informasjon ved å stille spørsmål eller lese instruksjoner eller etiketter og (2) etterspør ikke informasjon i situasjoner der personen har blitt orientert om oppgaven og omgivelsene samt nylig har blitt gjort oppmerksom på svaret.
-------------------	--

Organisering av tid

Initierer	Setter i gang neste handling eller trinn i oppgaven uten å nøle
Fortsetter	Utfører enkelthandlinger eller trinn uten avbrytelser, slik at når en handling eller et trinn er påbegynt, fortsetter personen videre uten pauser eller forsinkelser til handlingen eller trinnet er fullført.
Gjør i rekkefølge	Utfører trinnene i en effektiv eller logisk rekkefølge og med fravær av (1) tilfeldig eller mangel på logikk i rekkefølgen og / eller (2) unødvendig repetisjon av trinn.
Avslutter	Fullfører enkelthandlinger eller trinn uten å forbli i handlingen eller avslutte for tidlig.

Organisering av rom og gjenstander

Søker/finder	Ser etter og lokaliserer redskap og materialer på en logisk måte
Samler sammen	Samler redskap og materialer som hører sammen i samme arbeidsområde og henter tilbake redskap eller materialer som har falt, blitt sølt eller feilplassert.
Organiserer	Plasserer eller ordner redskap og materialer på en logisk og oversiktlig måte innenfor et arbeidsområde, og mellom flere aktuelle arbeidsområder, slik at arbeidsområdet ikke er for spredt utover eller for overfylt.
Rydder	Setter tilbake redskap og materialer på egnede steder og sørger for at arbeidsområdet gjenoprettes til sin opprinnelige tilstand.
Manøvrerer	Beveger armen, kroppen eller rullestolen uten å komme borti hindringer når en beveger seg i oppgaveområdet eller bruker oppgaverelaterte gjenstander.
Orienterer seg	<i>Finner frem i rom for eksempel ved forflytting i lokaler, gjennom en folkemasse, i skogen (ikke en del av OTIPM/AMPS terminologi).</i>

Tilpasse utførelse

Legger merke til/responderer	Reagerer hensiktsmessig på: (1) non-verbale oppgaverelaterte ledetråder (for eksempel varme, bevegelse), (2) romlige forhold og plassering av oppgaverelaterte gjenstander, og (3) skapdører og skuffer som har blitt stående åpne under utførelsen av oppgaven.
Tilpasser omgivelser	(1) Går effektivt til et nytt arbeidsområde; (2) flytter oppgaverelaterte gjenstander effektivt unna i det nåværende arbeidsområdet; og (3) justerer håndtak, brytere eller vannkraner og lignende effektivt for å løse problem fortløpende under utførelsen av oppgaven.
Tilpasser handlinger	Forebygger ineffektiv utførelse av alle andre motoriske- og prosessferdigheter.
Tar lærdom av	Forebygger ineffektiv utførelse av alle andre motoriske- og prosessferdigheter i å gjentas eller vedvare.

Se EVA blogg for nedlastning av EVA-skjemaer, definisjoner av termer og dokumentasjonsmal.

Eksempel på utfylte skjema med vurdering av kvaliteten på observerte prosessferdigheter

Ergoterapi Virksomhetsbasert Aktivitetsanalysesystem: <https://eva933.wordpress.com>

Analyse av prosessferdigheter anvendt i en aktivitet (rev. 2025)

Analyse av aktivitetsform
 Vurdering ut fra aktivitetsutførelse

Aktør: Fru Hansen

Beskrivelse av aktivitet, kontekst og hensikt: Morgenstell, vask og stell av kropp oventil og nedentil med påkledning, utføres på bad tilknyttet pasientrom. Går til bad med rullator, klær ligger på rullator, annet utstyr på badet hvor det er dusjkrakk foran vasken. Vurdere kvaliteten på utførelse av morgenstell, med fokus på sikkerhet og selvstendighet for planlegging av forestående utskrivelse.

Dato: august 2025   **Vurdert av:** Ergoterapeut Evan

Opprettholde utførelse

Ferdighet	Beskrivelse/kommentarer	Gradering
Holder tempo	Arbeider i jevnt tempo gjennom hele aktiviteten	-1 ----- X ----- +1
Holder fokus	Viser ingen distraksjon av at ergoterapeut er tilstede	-1 ----- X ----- +1
Holder seg til oppgaven	Arbeider målrettet og holder seg til avtalte delhandlinger, men må be om hjelp underveis	-1 ----- X ----- +1

Anvendelse av kunnskap

Ferdighet	Beskrivelse/kommentarer	Gradering
Velger	Velger riktig utstyr og gjenstander	-1 ----- X ----- +1
Anvender	Benytt utstyr hensiktsmessig til de ulike formålene	-1 ----- X ----- +1
Håndterer	Håndterer tannprotese og høreapparat mm hensiktsmessig	-1 ----- X ----- +1
Søker informasjon	Ytrer ingen spørsmål til avtalte handlinger	-1 ----- X ----- +1

Organisering av tid

Ferdighet	Beskrivelse/kommentarer	Gradering
Initierer	Begynner de fleste delhandlingene på eget initiativ, men ikke når hun skal rydde opp toalettsaker som avtalt	-1 ----- X ----- +1
Fortsetter	Stopper noe opp når hun ikke mestrer å bøye seg ned til føttene, men fortsetter så etter å ha mottatt hjelp	-1 ----- X ----- +1
Gjør i rekkefølge	Alle delhandlingene gjennomføres i rekkefølge som avtalt	-1 ----- X ----- +1
Avslutter	Hvert trinn avsluttes etter adekvat varighet	-1 ----- X ----- +1

Organisering av rom og gjenstander

Ferdighet	Beskrivelse/kommentarer	Gradering
Søker/finner	Lokaliserer toalettsaker på hyllen	-1 ----- X ----- +1
Samler sammen	Tar tannkrem og festemiddel ned sammen med tannprotese	-1 ----- X ----- +1
Organiserer	Henter ned toalettsaker fra hyllen ettersom hun trenger dem, setter dem ikke tilbake så kanten på vasken blir overfylt	-1 ----- X ----- +1
Rydder	Setter ikke tilbake toalettsaker på hyllen etter bruk	-1 ----- X ----- +1
Manøvrerer	Holder rullator nær ved mobilisering, manøvrerer forbi dørkarm	-1 ----- X ----- +1
Orienterer seg	Finner frem til/fra bad og rom	-1 ----- X ----- +1

Tilpasse utførelse

Ferdighet	Beskrivelse/kommentarer	Gradering
Legger merke til/responderer	Regulerer temperatur på vaskevann, fyller opp adekvat mengde vann i vaskefatet, men reagerer ikke på den overfylte kanten på vasken	-1 ----- X ----- +1
Tilpasser omgivelser	Drar vaskefatet mot seg før hun vipper det ved tømning, flytter ikke toalettsaker tilbake til hyllen så vaskekanten blir fylt opp	-1 ----- X ----- +1
Tilpasser handlinger	Klarer ikke bøye seg for å få på sokker og benklær, må få fysisk assistanse	-1 ----- X ----- +1
Tar lærdom av	Legger ikke tilbake toalettsaker selv om det fylles opp ved vasken slik at arbeidsflaten blir uhensiktsmessig full, spør om hjelp der hun ikke mestrer å kle på benklær	-1 ----- X ----- +1

Kommentarer/konklusjon

Fru Hansen har utfordringer knyttet til organisering av gjenstander og rom der kvaliteten på ferdighetene påvirker effektiviteten av aktivitetsutførelsen. Anbefaling: Vurdering av aktivitetsutførelser i hjemmesituasjon med tanke på behov for tilrettelegging og eventuelle utredning av kognitive funksjon.	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Samlet vurdering</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>-1 ----- X ----- +1</td> </tr> </tbody> </table>	Samlet vurdering	-1 ----- X ----- +1
Samlet vurdering			
-1 ----- X ----- +1			

Under vurdering av kvaliteten på prosessferdigheter er flere kryss godt til høyre for midtlinjen, noe som indikerer at kvaliteten på disse ferdighetene er vurdert til helt selvstendige, trygge og effektive. Noen kryss er på venstre side av midtlinjen i dette eksemplet tilsier ineffektivitet. Se 3.2.1 (dokumentasjon) for utdypende vurdering.

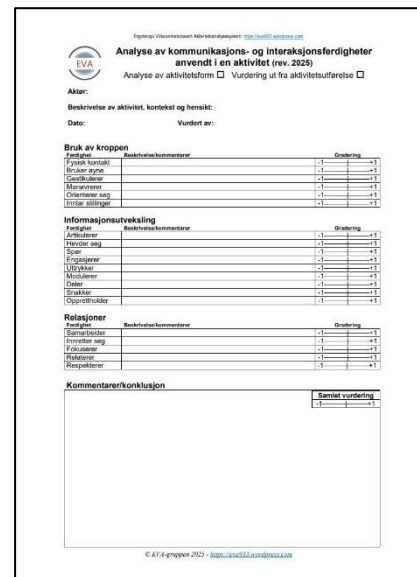
2.2.4 Skjema for analyse av kommunikasjons- og interaksjonsferdigheter

Kommunikasjons- og interaksjonsferdigheter anvendes i sosial omgang og samarbeid med andre mennesker.

Kommunikasjons- og interaksjonsferdigheter er *observerbare handlinger* som oppstår i samspillet mellom mennesker.

Utførelsesferdighetene ordnes under tre kategorier: *kroppsspråk, informasjonsutveksling og relasjoner*. Termene som brukes i skjemaet er basert på terminologien utviklet i Model of Human Occupation – MOHO (Kielhofner, 1995) og Assessment of Communication and Interaction Skills – ACIS (Ellingham, Hussein, & Bondsaksen, 2014; Forsyth, Salamy, Simon, & Kielhofner, 1998).

Gradering av kommunikasjons- og interaksjonsferdigheter: se 2.2.1 for veiledning.

Kommunikasjons og interaksjonsferdigheter – termer og definisjoner (se EVA-blogg for nedlastning)

Verb brukes som betegnelser for de enkelte utførelsesferdigheter personer anvender i gjennomføring av aktiviteter. Verb anvendes for å vise at utførelsesferdigheter er handlinger, noe en person gjør og som kan observeres.

Kommunikasjons- og interaksjonsferdigheter: Utførelsesferdigheter som er uttrykk for små observerbare handlinger som er rettet mot andre og/eller gjenstander eller prosesser, hvor personen selv og andre har en felles interesse.

Bruk av kroppen

Fysisk kontakt	Har fysisk kontakt med andre. Impliserer at personen er bevisst hvilke signaler andre sender ut om hvor komfortable de er med å bli berørt.
Bruker øyne	Bruker øynene til å kommunisere og samhandle med andre. Inkluderer øyekontakt (f.eks. å se bort eller stirre).
Gestikulerer	Bruker kroppsbevegelser til å anviser, demonstrere, eller fremheve. Refererer til bruk, feilbruk, eller fravær av nonverbal kommunikasjon for å presisere, legge vekt på og/eller supplere det verbale budskapet. Inkluderer håndbevegelser (f.eks. kan brukes for å indikere sted eller retning, og de kan brukes for å «peke på» eller «velge» eller vinke eller knytte neven).
Manøvrerer	Beveger kroppen i forhold til andre. Impliserer bevissthet om å koordinere hele kroppens bevegelser med bevegelsene til andre. Inkluderer regulering av avstand mellom seg selv og andre.
Orienterer seg	Retter kroppen i forhold til andre og/eller felles aktiviteter Inkluderer også bare det å snu hodet.

Inntar stillinger	Viser til bruk av kroppsspråk (unntatt ansiktsuttrykk og gester) for å formidle nonverbale budskap. Inkluderer hvordan kroppens deler plasseres i forhold til hverandre og til samhandlingen (f.eks. å krysse armer eller ben, lene seg fremover eller bakover, sitte oppreist eller komfortabelt, holde hodet i hendene).
-------------------	--

Informasjonsutveksling

Artikulerer	Bruker klar, forståelig tale uten utydigheter, mumling, sutring, eller uvant dialekt/aksent; ikke i stand til å artikulere på grunn av munn- og andre forhold som reduserer forståelsen av ord som blir sagt.
Hevder seg	Uttrykker ønsker og avslag, og etterspør på en direkte måte. Viser til det å uttrykke ønsker/behov på en aktiv og spesifikk måte, slik at man gjør det tydelig hva andre må gjøre for å imøtekomme ens ønsker eller behov. Inkluderer det å avslå andres forespørslers på en positiv måte og å forespørre andre.
Spør	Etterspør faktainformasjon eller personlig informasjon som er relevant for en felles aktivitet og/eller den sosiale samhandlingen. Inkluderer å be om nødvendig informasjon for å fullføre en oppgave (f.eks., hvor en gjenstand befinner seg eller om en annen persons hensikter eller ønsker i forhold til en aktivitet, f.eks. «vil du gjøre det først?», «hadde du tenkt å bruke hammeren?»).
Engasjerer	Setter i gang samhandling. Inkluderer handlinger ved begynnelsen av og under samhandling.
Uttrykker	Viser følelser/holdninger som passer til og/eller bidrar til aktiviteten og den sosiale konteksten. Viser til type og variasjon i følelser/holdninger som uttrykkes. Impliserer at personen er i stand til å vise følelser (alvor, humor) som passer til den sosiale konteksten eller som kreves i en aktivitet. Inkluderer ansiktsuttrykk (f.eks. hever øyenbryn, smiler, lager grimaser, rynker pannen, hånflirer).
Modulerer	Benytter volum og tonefall i talen. Impliserer at personen ikke snakker for høyt, lavt, eller for monotont eller syngende.
Deler	Deler faktainformasjon eller personlig informasjon. Inkluderer å indikere hvor ting befinner seg, informere om situasjonen (f.eks. «pass deg, den suppen er varm», forteller hva som skal skje etterpå, leser opp instruksjoner til en annen person, viser vei, påpeker når den andre har tatt feil eller er i fare). Kan inkludere deling av personlig informasjon som er aktuell for oppgaven, slik som «jeg vet hvordan man gjør dette». Den personlige informasjonen deles for å lette fullføring av oppgaven, i motsetning til å engasjere andre emosjonelt.
Snakker	Gjør seg forstått ved å bruke ord, fraser og setninger. Viser til det forståelige språklige innholdet. Viser også til aktivt bruk av språket for å gjøre sine ideer, intensjoner osv. forstått av andre.
Opprettholder	Snakker passe lenge. Inkluderer det å snakke, slik at samhandlingen/samtalen flyter. Inkluderer også negativ atferd som ikke å gi respons, abrupt væremåte, nøling og avbrytelser.

Relasjoner

Samarbeider	Samordner handlinger med andre i retning av et felles mål Innebærer hvordan man bruker sosial atferd i sammenheng med andres for å oppnå et mål, samt vite når man bør komme med sitt bidrag til gruppens pågående samhandling. Impliserer å vite når man bør bli med i samtalen og hvordan man skal «gjøre sitt» i samhandlingen. Inkluderer å bruke og dele felles gjenstander, materialer og redskaper.
Innretter seg	Følger implisitte og eksplisitte sosiale normer Det impliserer bevissthet om og innretting etter generelle sosiale normer, f.eks. unngår krenkende atferd, dårlige manerer, eller åpenbar respektløshet.
Fokuserer	Retter samtale og atferd mot den pågående sosiale samhandlingen og/eller mot aktiviteten. Impliserer at personen er oppmerksom både mot hva som foregår mellom og blant andre og mot den felles aktiviteten. Impliserer fravær av distraherbarhet så vel som fravær av atferd som ikke harmonerer med hva som foregår.
Relaterer	Inntar en væremåte som sikter mot å etablere god kontakt med andre. Viser til sosiale handlinger som viser en bevissthet om andre. Denne atferden bidrar til en følelse av samhørighet mellom de sosiale deltakerne. Inkluderer å signalisere at man har mottatt det sosiale budskapet, å vise interesse, tilby andre hjelp, oppmuntring, komplimenter, å vise at man bryr seg om andre ved å etterspørre følelser, bruker humor, deler egne oppfatninger, ideer eller forslag.
Respekterer	Tilpasser seg andres reaksjoner og anmodninger. Impliserer at personen er bevisst at han/hun er ineffektiv in sin kommunikasjon og at han/hun må endre seg. Impliserer også at individet endrer sin atferd til å bli mer på linje med de sosiale forventningene til andre, eller til miljøet, basert på tilbakemeldinger. Tilbakemeldinger kan være direkte, som når man mottar en forespørsel fra andre om å endre atferd, eller de kan være indirekte og subtile, som når noen endrer stilling og er ukomfortable, rynker pannen, eller på annen måte viser at de ikke liker seg/er forvirret, eller viser at det som skjer er ubehagelig.

Se EVA blogg for nedlastning av EVA-skjemaer, definisjoner av termer og dokumentasjonsmal.

Eksempel på utfylte skjema i vurdering av kvaliteten på kommunikasjons og interaksjonsferdigheter.

Kommunikasjons- og interaksjonsferdigheter kan vurderes selv om det i utgangspunktet ikke er en nødvendig del av aktivitetsformen. I denne utførelsen av aktiviteten er ergoterapeuten til stede og samhandler med Fru Hansen mens aktiviteten utføres og dette gir grunnlag for å vurdere disse ferdighetene.

Ergoterapi Virksomhetsbasert Aktivitetsanalyse-system: <https://eva933.wordpress.com>

Analyse av kommunikasjons- og interaksjonsferdigheter anvendt i en aktivitet (rev. 2025)

 Analyse av aktivitetsform Vurdering ut fra aktivitetsutførelse
Aktør: Fru Hansen

Beskrivelse av aktivitet, kontekst og hensikt: Morgenstell, vask og stell av kropp overtil og nedentil med påkledning, utføres på bad tilknyttet pasientrom. Går til bad med rullator, klær ligger på rullator, annet utstyr på badet hvor det er dusjkrakk foran vasken. Vurderer kvaliteten på utførelse av morgenstell, med fokus på sikkerhet og selvstendighet for planlegging av forestående utskrivelse.

Dato: august 2025

Vurdert av: Ergoterapeut Evan

Bruk av kroppen

Ferdighet	Beskrivelse/kommentarer	Gradering
Fysisk kontakt	Fremstår komfortabel med fysisk nærhet ved behov for hjelp med påkledning	-1 X +1
Bruker øyne	Gir øyekontakt under samtale med ergoterapeuten	-1 X +1
Gestikulerer	Bruker hender for å understreke hjelpebehov	-1 X +1
Manøvrerer	Løfter foten for å bistå ved påkledning av sokker og benklær	-1 X +1
Orienterer seg	Snur seg mot ergoterapeut når hun ber om hjelp	-1 X +1
Inntar stillinger	Adekvate kroppsstillinger i forhold til delhandlinger som krever samhandling	-1 X +1

Informasjonsutveksling

Ferdighet	Beskrivelse/kommentarer	Gradering
Artikulerer	Snakker klart og tydelig	-1 X +1
Hevder seg	Ber om hjelp til det hun ikke klarer	-1 X +1
Spør	Spør om nødvendig hjelp så hun kan fullføre påkledning	-1 X +1
Engasjerer	Er i aktiv i samhandling ved påkledning nedentil	-1 X +1
Uttrykker	Uttrykker oppgitthet over det hun ikke klarer selvstendig	-1 X +1
Modulerer	Adekvat stemmebruk	-1 X +1
Deler	Sier hva hun ikke mestrer og det hun synes er vanskelig	-1 X +1
Snakker	Hun gjør seg forstått	-1 X +1
Opprettholder	Snakker ikke unødig, men flytende samtale	-1 X +1

Relasjoner

Ferdighet	Beskrivelse/kommentarer	Gradering
Samarbeider	Løfter foten for at ergoterapeuten kan hjelpe, deltar aktivt og fortsetter å trekke opp bukser når hun har fått hjelp	-1 X +1
Innretter seg	Forholder seg upåfallende til at ergoterapeut er tilsted i stell	-1 X +1
Fokuserer	Adferd og samtale er rettet mot aktiviteten	-1 X +1
Relaterer	Deler egne oppfatninger og fremmer forslag til egen innsats i aktivitetsutførelsen der hun må samhandle	-1 X +1
Respekterer	Ber om høflig om hjelp og takker for assistansen	-1 X +1

Kommentarer/konklusjon

Aktivitet som vanligvis utføres alene, men pasienten relaterer godt til ergoterapeut som er tilstede og samhandler. Fru Hansen viser hensiktsmessige kommunikasjons- og interaksjonsferdigheter i denne aktiviteten og videre oppfølging er ikke nødvendig.

Samlet vurdering
-1   X   +1

Alle avkryssninger er godt til høyre for midtlinjen fordi Fru Hansen samhandler på en hensiktsmessig måte og viser evne til å be om hjelp og ta instruksjoner. For utdypende vurdering fra Ergoterapeuten se 3.2.1 dokumentasjon.

Kapittel 3. Dokumentasjon

Ergoterapeuter er i henhold til Lov om helsepersonell (1999) Kapittel 8 §39-47 pålagt å dokumentere sitt arbeid. Fra 2015 ble det et krav at helsepersonell benytter elektroniske pasientjournaler (Eilertsen, 2015). Plikten til å dokumentere omfatter både utført og planlagt helsehjelp.

Ergoterapeutens journalføring skal ifølge Eilertsen være skriftliggjøring av alt ergoterapeuten observerer, vurderer, planlegger, gjennomfører og evaluerer i samråd med pasienten. Dokumentasjon skal også omfatte konklusjoner fra vurderinger og forslag til videre tiltak, selv om disse av ulike årsaker ikke blir iverksatt eller fulgt opp videre. I journalføring stilles det krav til at helsepersonell uttrykker seg tydelig om utført behandling. Ergoterapeuter kan benytte spesialbegrep i sin dokumentasjon, men hvis dette ikke er forståelig for annet kvalifisert helsepersonell eller pasienten har ergoterapeuten veiledningsplikt. Ved bruk av faglige spesialbegrep sikres entydig kommunikasjon innen profesjonen og bidrar til felles forståelse av behandlingen som er gitt. (Eilertsen, 2015; Jespersen et al., 2014).

«If it isn't written,
it isn't done”

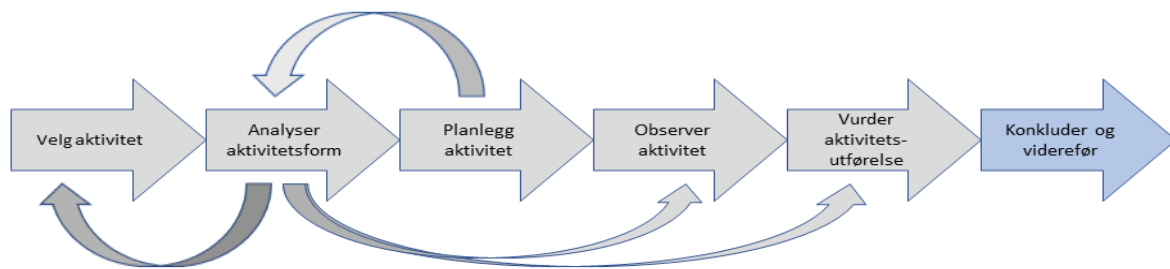
Eleanor Clark Slagle

Den offisielle norske oversettelsen av terminologien for motoriske ferdigheter og prosessferdigheter benyttes i AMPS, OTIPM og EVA (Hansbø et al., 2020). Dette bidrar til å fremme og tydeliggjøre fagets kjernekompetanse. En konsekvent felles kunnskapsbasert fagterminologi fremmer aktivitetsperspektivet. Samtidig bidrar det til å imøtekomme kravet om kunnskapsbasert fagutøvelse også i dokumentasjon. Det kan også bidra til kvalitetssikring av ergoterapeuters journalføring der nødvendig og tydelig informasjon overføres til andre behandlere på samme eller annet behandlingsnivå (Eilertsen, 2015).

EVA-skjemaene benyttes som et klinisk verktøy for kartlegging og vurdering av ferdigheter i aktivitetsutførelse. Dette gir et grunnlag for enhetlig begrepsbruk i strukturert dokumentasjon av observasjon og vurdering av personers aktivitetsutførelse (Clark et al., 2014).

3.1 Dokumentasjon av aktivitetsutførelse ved bruk av EVA

Der man benytter EVA analyseskjema for vurdering av ferdigheter i aktivitetsutførelse er det viktig å tydeliggjøre konteksten for observasjonen samt benytte EVA-terminologi i elektronisk dokumentasjonen (Robertson & Blaga, 2013). Den observasjonsbaserte vurderingen tydeliggjør i hvilken grad de ulike ferdighetene påvirker utførelsen av dagliglivets aktiviteter.

En *dokumentasjonsmal* er utviklet til bruk i elektronisk journal når EVA er benyttet. Bruk av denne malen sikrer konsekvent og enhetlig dokumentasjon ved bruk av redskapet. Malen kan legges inn som frase i ulike elektroniske journalsystem.

3.1.1 EVA-mal for dokumentasjon av aktivitetsutførelse

Innledningsvis beskrives den utførte aktiviteten samt konteksten for aktivitetsutførelse og observasjonens hensikt. Hoveddelen består av overskrifter som viser til de enkelte ferdighetsskjemaene. Underteksten i kursiv forklarer ferdighetskategoriene ergoterapeuten har observert i henhold til. Aktuelle ferdigheter beskrives nærmere, spesielt der disse er av betydning for kvaliteten på aktivitetsutførelsen. Benytt skjemaenes terminologi ved beskrivelse av utførelsen.

I oppsummering og vurdering omtales aktivitetsutførelsen som vurderes ut fra grad av selvstendighet, trygghet og effektivitet. Personens ressurser og utfordringer i aktivitetsutførelsen identifiseres og mulige årsaksforhold angis. Disse kan knyttes til personlige faktorer som motivasjon, vaner og kroppsfunksjoner, omgivelser og kontekst. Oppsummeringen avslutter med å konkludere i henhold til observasjonens hensikt og gi forslag til eventuelle videre utredning og tiltak.

OBS: Punkter i parentes er veiledende stikkord for ergoterapeuten og slettes når notatet ferdigstilles. Utdypende tekst i kursiv under overskriftene skal være med i rapporten for å tydeliggjøre hva observasjonen er basert på og hva ergoterapeuten har hatt fokus på.

Ergoterapivurdering - Aktivitetsutførelse

Observasjonen er basert på EVA (Ergoterapi analyse og Vurdering av Aktivitet). EVA er et kartleggingsredskap basert på observasjoner av aktivitetsutførelse med vurdering av kvaliteten på utførelsesferdigheter (Ellingham, Clark & Jespersen, 2025)

Aktivitet: (hva, hvor, rammer)

Hensikt: (hvorfor utføres denne aktiviteten og hvorfor i angitte rammer)

Motoriske ferdigheter:

Pasienten er observert med fokus på kroppens stilling, å få tak i og holde gjenstander, forflytte seg selv og gjenstander, og opprettholde utførelse.

Prosessferdigheter:

Pasienten er observert med fokus på å opprettholde utførelse, anvendelse av kunnskap, organisering av tid, rom og gjenstander og tilpasse utførelse.

Kommunikasjons- og interaksjonsferdigheter:

Pasienten er observert med fokus på bruk av kroppen, informasjonsutveksling og relasjoner.

Oppsummering og vurdering:

(Omtale av aktivitetsutførelsen i henhold til selvstendighet/sikkerhet/effektivitet og observasjonens hensikt, samt mulige årsaksforhold og behov for videre utredning og/eller intervensjon)

Eksempel på utfylt EVA-mal i elektronisk journalsystem

Rapport fra observasjonen og vurdering av Fru Hansen

Ergoterapi vurdering - Aktivitetsutførelse

EVA -Ergoterapi analyse og Vurdering av Aktivitet er benyttet i observasjonen av aktivitetsutførelse. EVA er et kartleggingsredskap for observasjoner av daglige aktiviteter med vurdering av kvaliteten på ferdighetene i utførelsen (Ellingham, Clark & Jespersen, 2025)

Aktivitet: Morgenstell, vask og stell av kropp oventil og nedentil med påkledning, utføres på bad tilknyttet pasientrom, går med rullator, klær plassert på rullator og annet utstyr lagt frem på badet, dusjkrakk foran vasken.

Hensikt: Vurdere kvaliteten på utførelse av morgenstell, med fokus på sikkerhet og selvstendighet for planlegging av forestående utskrivelse. Pasienten utførte denne aktiviteten selvstendig før innleggelse og ønsker å kunne utføre aktiviteten på egenhånd etter utreise.

Motoriske ferdigheter:

Pasienten er observert med fokus på kroppens stilling og å få tak i og holde gjenstander, forflytte seg selv og gjenstander, opprettholde utførelse.

Fru Hansen reiser seg selvstendig fra sengen ved å skyve fra madrassen med armene og støtter seg på rullatoren. Hun stabiliserer seg ved å støtte seg mot vasken når hun reiser og setter seg på dusjkrakken. Hun har litt uhensiktsmessig kroppsstilling når hun vasker seg nedentil da hun lener

venstre hofta inn mot vasken. Går med små skritt og litt stive bevegelser over ankel, knær og hofter til badet. Hun fremstår noe ustø, tar støttesteg når hun endrer retning og lener seg fremover mot rullatoren uten å rette seg opp. Hun bøyer seg fremover for å ta av benklær, men når ikke ned til føttene når hun sitter, stopper opp ved midtleggen. Pasienten har vansker med å løfte bena inn i buksebena og får ikke på sokker selv. Hun ber om hjelp til sokker, tøfler og benklær, men griper og trekker selv opp buksene fra knehøyde og over hoftene. Bruker venstre fot for å flytte tøfler i hensiktsmessig posisjon. Fru Hansen når og griper toalettsaker fra hyllen. Hun skrur av og på kork til deodorant og krem hensiktsmessig, men bruker ikke tilstrekkelig kraft når hun vrir opp kluten. Hun viser vansker med manipulering av små gjenstander som ved håndtering av knapper, bh-hekter, tannprotese og høreapparat, men viser gode koordineringsferdigheter.

Prosessferdigheter:

Pasienten er observert med fokus på å opprettholde utførelse, anvende kunnskap, organisering av tid, rom og gjenstander og tilpasse utførelse.

Fru Hansen velger adekvat og nødvendig utstyr og anvender dette hensiktsmessig. Hun utfører delhandlingene målrettet og i en hensiktsmessig rekkefølge. Pasienten organiserer seg mindre effektivt, plasserer benyttet utstyr på kanten av vasken og rydder det ikke tilbake der de opprinnelig lå slik at kanten på vasken blir overfylt. Legger ikke merke til dette og initierer ikke å rydde opp toalettsaker.

Kommunikasjons- og interaksjonsferdigheter:

Pasienten er observert med fokus på bruk av kroppen, informasjonsutveksling og relasjoner.

Fru Hansen demonstrerer hensiktsmessige kommunikasjons- og interaksjonsferdigheter innenfor denne aktivitetens rammer. Hun samhandler godt og ber om hjelp når hun trenger det. Pasienten uttrykker at hun er oppgitt over sine vansker med å kle på seg sokker og benklær.

Oppsummering og vurdering:

Fru Hansen vurderes i dag til å ikke være selvstendig i morgenstell. Hun gjennomfører deler av aktiviteten selvstendig, men er avhengig av personhjelp til benklær og sokker da hun har vansker med å bøye seg og må ha tilrettelegging for å rette opp og stabilisere kroppen. Hun går med små skritt og benytter stabiliseringsstrategier med å støtte seg mot rullator, vask o.l. for å opprettholde balansen. Fru Hansen anvender rullator og dusjkrakk hensiktsmessig i forhold til aktiviteten og hun uttrykker at hun opplever bruken av dette som trygghetsskapende. Hun er selvstendig i delhandlinger som utføres sittende ved vasken, men har noen vansker med kalibrering som fremkommer da hun vrir opp kluten ineffektivt. Hun har utfordringer knyttet til organisering av gjenstander og rom slik at arbeidsflaten fylles opp og gjør aktivitetsutførelsen mindre effektiv. Fru Hansens vansker i aktivitetsutførelsen synes å være svekkelser i muskel- og skjelettsystemet som påvirker kroppens stilling og det å få tak i gjenstander samt mulig svekkelser i kognitiv funksjon knyttet til organisering av rom og gjenstander.

Fru Hansen uttrykker etter morgenstellet at hun er redd for å falle og har behov for fysisk hjelp når hun skal ta på benklær og sokker i dag. Hun sier at hun trenger mer tid på å stelle seg enn tidligere, men ønsker å kunne gjennomføre hele aktiviteten selvstendig på sikt.

Det planlegges trening i aktiviteten under oppholdet. Samtidig er det aktuelt med ytterligere kartlegging av aktivitetsutførelse på i-adl nivå (f.eks. på kjøkken) som en del av vurderingen knyttet til Fru Hansens uttrykte aktivitetsønsker og utfordringer. Det kan være aktuelt å undersøke underliggende årsaker til hennes bevegelses-utfordringer i samarbeid med behandlingsteamet. Fru Hansen er enig i behovet for kartlegging i hjemmet for vurdering av ytterligere tilrettelegging så hun kan gjennomføre sine hverdagsaktiviteter på en selvstendig og trygg måte.

Avslutning

EVA-systemet er i kontinuerlig utvikling og denne manualen er 3. utgaven. Forfatterne har samarbeidet med, og fått tilbakemeldinger fra ulike fagmiljøer, utdanninger, og individuelle ergoterapeuter og studenter, som har alle gitt innspill til revidering og utvikling.

Vi rette en stor takk til alle som har bidratt og ser frem til fremtidig samarbeid.

Informasjon, nyheter, manualer, skjemaer, oppdateringer og tilbud om kurs:

<https://eva933.wordpress.com>

Kilder:

- Aagaard, M., & Langdal, I. (2019). Centrale begreber inden for ergoterapi. In Å. Brandt, H. Peoples, & U. Pedersen (Eds.), *Basisbog i ergoterapi*. Munksgaard.
- Andersson, L. (2009). Metodisk bruk av aktivitet i ergoterapi. *Ergoterapeuten*, 52(1).
- Bonsaksen, T., & Ellingham, B. (2012). *Assessment of Communication and Interaction Skills (ACIS): Kartlegging av ferdigheter i kommunikasjon og interaksjon ved utførelse av aktiviteter og bruk av redskapet innen psykisk helsearbeid* <http://hdl.handle.net/10642/1538>
- Bonsaksen, T., & Ellingham, B. (2017). *Klinisk resonering i ergoterapi*. Mankoni media.
- Bonsaksen, T., Lund, A., Ellingham, B., Hussain, R. A., Meier, M. R., & Sveen, U. (2015). Norsk oversettelse og tilpasning av Occupational Questionnaire: Kartlegging av Dine Aktiviteter (KDA). *Ergoterapeuten*(2), 8.
- Clark, E. G., Jespersen, L. F., Ellingham, B., & Brovold, T. (2014). "Fra skoleputen til kjøkkenbenk". *Ergoterapeuten*, 57(1), 26-34.
- Eilertsen, B. (2015). *Juss for ergoterapeuter og ortopediingeniører* Jussbokano.
- Ergoterapeutene. *Kartleggingsredskaper*. Retrieved 09.12.2020 from <https://ergoterapeutene.org/redskaper/>
- Fawcett, A. J. L. (2007). *Principles of Assessment and Outcome Measurement for Occupational Therapists and Physiotherapists*. John Wiley & Sons Ltd.
- Fisher, A., Kielhofner, G., Bernspång, B., Brize, K., Doble, S., Englund, B., Salamy, M., & Simon, S. (1995). Skill in Occupational Performance. In G. Kielhofner (Ed.), *A Model of Human Occupation, Theory and Application*. Williams & Wilkins.
- Fisher, A. G., & Bray Jones, K. (2010). *Assessment of Motor and Process Skills. Vol. 1: Development, Standardization, and Administration Manual* (7th ed.). Three Star Press.
- Fisher, A. G., & Marterella, A. (2019). *Powerful practice - A Model for Authentic Occupational Therapy*. Center for Innovative OT Solutions.
- Hagedorn, R. (2000). *Tools for practice in occupational therapy : a structured approach to core skills and processes*. Churchill Livingstone.
- Hansbø, S. E., Ellingham, B., Clark, E. G., Jespersen, L. F., & Bull, H. (2020). *Norsk oversettelse og tilpasning av terminologi for motoriske- og prosessferdigheter*. Oslo Universitets Sykehus, OsloMet og Diakonhjemmet sykehus.
- Hersch, G. I., Lampton, N. K., & Coffey, M. S. (2005). *Activity analysis: application to occupation*. Slack.

- Jespersen, L. F., Clark, E. G., & Ellingham, B. (2014). Klinisk bruk av ferdighetsanalyse fra EVA-systemet i observasjon og dokumentasjon av aktivitetsutførelse. *Ergoterapeuten*, 57(4), 60-69.
- Jespersen, L. F., Clark, E. G., Thørrisen, M. M., & Ellingham, B. (2025). EVA – Analyse av fysiske omgivers påvirkning på aktivitetsutførelse - utvikling og nytteverdi av et kartleggingsverktøy. *Ergoterapeuten*(3).
- Kielhofner, G. (1995). *A Model of Human Occupation, Theory and Application* (2 ed.). Williams & Wilkins.
- Kielhofner, G. (2008). *A model of human occupation - theory and application* (4th ed.). Lippincott Williams & Wilkins.
- Kielhofner, G., & Forsyth, K. (2008). Occupational Engagement: How Clients Achieve Change. In G. Kielhofner (Ed.), *Model of Human Occupation* (4 ed.). Lippincott Williams & Williams.
- Kramer, J., Forsyth, K., Lavedure, P., Scott, P. J., Shute, R., Maciver, D., Velden, M. t., Suman, M., Nakamura-Thomas, H., Yamada, T., Keponen, R., Pan, A.-W., & (posthumous), G. K. (2017). Self-Reports: Eliciting Clients' Perspectives. In R. R. Taylor (Ed.), *Kielhofner's model of human occupation : theory and application* (5 ed.). Wolters Kluwer.
- Kuhaneck, H. M., Spitzer, S. L., & Miller, E. (2010). *Activity Analysis, Creativity, and Playfulness in Pediatric Occupational Therapy: Making Play Just Right*. Jones and Bartlett Publishers.
- Latham, C. A. T. (2008). Occupation an Therapy: Selection, Gradation, Analysis and Adaptation. In M. V. Radomski & C. A. T. Latham (Eds.), *Occupational Therapy for Physical Dysfunction*. Wolters Kluwer/Lippincott Williams & Williams.
- Moyers, P. (2005). Introduction to Occupation based Practice. In C. H. Christiansen & C. M. Baum (Eds.), *Occupational Therapy: Performance, Participation. and Well-Being*. SLACK Incorporated.
- Nelson, D. L. (1995). Aktivitet: Form og utførelse. *Ergoterapeuten*(10), 14-21.
- Nelson, D. L., & Chapman, L. M. (2015). Occupational Analysis and Synthesis. *Ergoterapeuten*(3), 7.
- Nelson, D. L., & Jepsen-Thomas, J. (2003). Occupational Form, Occupational Performance and a Conceptual Framework for Therapeutic Occupation. In P. Kramer, J. Hinojosa, & C. B. Royeen (Eds.), *Perspectives in Human Occupation: Participation in Life*. Lippincott Williams & Wilkins.
- Pierce, D. E. (2003). *Occupation by design*. F.A. Davis.
- Reed, K. L., & Sanderson, S. N. (1999). *Concepts of occupational therapy*. Lippincott Williams & Wilkins.
- Schell, B. A. B., Gillen, G., Crepeau, E. B., & Svaffa, M. E. (2019). Analyzing Occupations and Activity. In B. A. B. Schell & G. Gillen (Eds.), *Willard and Spackman's Occupational Therapy* (13 ed.). Wolters Kluwer.

- Stigen, L., Bjørk, E., & Lund, A. (2020). The power of observation. Occupational therapists' descriptions of doing observations of people with cognitive impairments in the context of community practice. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*.
<https://doi.org/10.1080/11038128.2020.1839966>
- Taylor, R. R. (Ed.). (2017). *Kielhofner's model of human occupation : theory and application* (5th ed. ed.). Wolters Kluwer Health.
- Thomas, H. (2012). *Occupation-based activity analysis*. Slack Inc.
- Thørrisen, M. M., Jespersen, L. F., Ellingham, B., & Clark, E. G. (2025). EVA - Analyse av fysiske omgivers påvirkning på aktivitetsutførelse: Interrater reliabilitet ved et generisk vurderingsverktøy. *Ergoterapeuten*(3).
- Townsend, E. A., & Polatajko, H. J. (Eds.). (2007). *Enabling Occupation II: Advancing an Occupational Therapy Vision for Health, Well-Being, & Justice Through Occupation*. CAOT Publications ACE.
- Vik, K., Hovde, L. M., & Gausemel, V. S. (2018). ADL-Taxonomi i norsk oversettelse. *Ergoterapeuten*(5), 11.

Vedlegg 1: Eksempel på utfylte trinnanalyse skjema

Analyse av trinn og utførelsesferdigheter i en aktivitet

Analyse av aktivitetsform Vurdering ut fra aktivitetsutførelse

Beskrivelse av aktivitet, kontekst og hensikt: Morgenstell, vask og stell av kropp ovenll og nedentll med påkledding, utføres på bad tilknyttet pasientrom. Går til bad med rullator, klær ligger på rullator, annet utstyr på badet hvor det er dusjkrakk foran vasken. Vurdere kvaliteten på utførelse av morgenstell, med fokus på sikkerhet og selvstendighet for planlegging av forestående utskrivelse.

Dato: August 2025

Vurdert av: Ergoterapeut Eran

Kort beskrivelse av aktiviteten: Gå til og fra badet med rullator. Vask, stell og påkledding oven- og nedentll. Nødvendig toalett saker, vaskefat, håndklær, klær og dusjkrakk osv tilgjengelig på badet. Terapeuten til stede under utførelsen.

Beskrivelse av trinn eller operasjon	Nøkkelpunkter/kommentarer	Utførelsesferdigheter
Reise seg fra sengekanten	Standard sykehus seng (nøyteregulerbar)	Stabiliserer, retter seg opp og posisjonere
Gå til badet og sette seg på dusjkrakk ved vasken	Benytt rullator, dusjkrakk uten ryggstøtte	Stabiliserer, Griper, går, navigerer, orienterer seg, posisjonere
Teppe i temperert vann i vaskefat	Vaskefat i vasken, bløndebatteri med en hendel	Når, griper, kalibrerer, tilpasser omgivelser
Kle av seg nattøy ovenll	Nattsjoforte med knapper foran, sittende på krakk	Griper, manipulerer, koordinerer, gjør i rekkefølge, stabiliserer
Vaske seg med klut ovenll og tørke seg	Klut og håndkle på hylle til venstre for vasken, såpe i dispensers på veggen foran	Når, griper, koordinerer, kalibrerer, anvender, gjør i rekkefølge
Ta på deodorant	I toalettveske på hylle, strukork	Når, griper, koordinerer, beveger jevnt, anvender
Kle på seg ovenll	BH og bluse med knapper, på rullator	Når, griper, koordinerer, manipulerer,
Reise seg og trekke ned pyjsbukser	Bukses ned til knærne	Retter opp, stabiliserer, posisjonere
Vaske og tørke seg nedentll	Står ved vask	Griper, koordinerer, kalibrerer, stabiliserer
Sette seg på dusjkrakk, ta tøfler, pyjsbuksen og truse helt av	Skitne klær legges til side på gulvet	Posisjonere, bøyer seg, koordinerer, griper, gjør i rekkefølge
Kle på seg truse, sokker og bukser	Bukse med strikk i linningen, klær på rullator	Når, griper, bøyer seg, koordinerer, stabiliserer, gjør i rekkefølge
Tømme vaskefat i vasken, legge klut og håndkle i vaskefat	Ergoterapeut tar hånd om vaskefat og skittentøy	Griper, koordinerer, kalibrerer, rydder
Pusse og sette inn tannprotese	Sitter foran vasken, tannkrem, protese og festemiddel på hylle ved vasken	Når, griper, manipulerer, koordinerer, anvender, kalibrerer, gjør i rekkefølge, rydder
Sette inn høreapparat	Ligger i boks på hyllen	Når, griper, manipulerer, kalibrerer, anvender, rydder
Ta på ansiktskrem og gre hår	Krem på tube og kam i toalettveske på hyllen	Når, griper, manipulerer, kalibrerer, anvender, rydder
Reiser seg og går tilbake til rommet, sette seg på lenestol	Benytt rullator	Stabiliserer, Griper, går, navigerer, orienterer seg, posisjonere seg, manøvrere

Konklusjon: Sammensatt aktivitet som stiller krav spesielt til ferdighetene stabiliserer, griper, når, bøyer seg, koordinerer, manipulerer, kalibrerer, går, gjør i rekkefølge, organiserer og rydder. Aktivitet utføres vanligvis alene, i denne konteksten skal ergoterapeut være til stede under utførelsen for å observere og bistå ved behov. Risikofaktorer: fall.

Vedlegg 2: Hjelpkort

Mal som du kan kopiere, klippe ut, lime og brette til bankkort størrelse og dermed ha EVA terminologien lett tilgjengelig. Kortet kan brukes som hjelp til notater under og fra observasjoner av aktivitetsutførelse, vurdering og dokumentasjon.

<p>KOMMUNIKASJON OG INTERAKSJONSFERDIGHETER</p> <p>Bruk av kroppen: Fysisk kontakt, Bruker øyne, Gestikuleringer, Manøvrerer, Orienterer seg, Inntar stillinger</p> <p>Informasjonsutveksling: Artikuleringer, Hevder seg, Spør, Engasjerer, Uttrykker, Modulerer, Deler, Snakker, Opprettholder, Relasjoner: Samarbeider, Innretter seg, Fokuserer Relaterer Respekterer</p>	<p>ERGOTERAPI AKTIVITETS- VURDERING OG ANALYSE</p> <p>Terminologi</p> <p>Brian Ellingham OsloMet</p> <p>Ellen Gjertsen Clark Diakonhjemmet Sykehus</p> <p>Lene Fogtmann Jespersen Oslo Universitetssykehus</p>
---	--

<p>MOTORISKE FERDIGHETER</p> <p>Kroppens stilling: Stabiliserer, Retter seg opp, Posisjonerer.</p> <p>Få tak i og holde gjenstander: Når, Bøyer seg, Griper, Manipulerer, Koordinerer</p> <p>Forflytte seg selv og gjenstander: Flytter, Løfter, Går, Transporterer, Kalibrerer, Beveger jevnt</p> <p>Opprettholde Utførelse: Holder ut, Holder tempo</p>	<p>PROSESSFERDIGHETER</p> <p>Opprettholde utførelse: Holder tempo, Holder fokus, Holder seg til oppgaven</p> <p>Anvendelse av kunnskap: Velger, Anvender, Håndterer, Søker informasjon</p> <p>Organisering av tid: Initierer, Fortsetter, Gjør i rekkefølge, Avslutter</p> <p>Organisering av rom og gjenstander: Søker/finner, Samler sammen, Organiserer, Rydder, Manøvrerer, Orienterer seg</p> <p>Tilpasse utførelse: Legger merke til/responderer, Tilpasser omgivelser, Tilpasser handlinger, Tar lærdom av</p>
--	---

